

KN Knjižničarske novice

Letnik 26, številka 3/4, 2016

Kazalo

- 3 Prebujanje in koprnenje v letu 2015
- 6 Prvo mednarodno strokovno srečanje predstavnikov slovenskih osrednjih območnih in hrvaških matičnih knjižnic
- 8 Odprti dostop do rezultatov javno financiranih raziskav v Evropskem raziskovalnem prostoru
- 11 Trideset let od prvega zapisa v računalniški katalog Univerzitetne knjižnice Maribor
- 14 Čestitke ob novem prizidku!
- 15 Prva Topliška bralna noč
- 16 Zgodbe mojega kraja
- 18 Generacija za generacijo
- 21 Litva
- 23 Življenje portala Dobreknjige.si v Mestni knjižnici Grosuplje
- 25 Ustanovitev Sekcije šolskih knjižničarjev SVIZ
- 26 Iz dnevnega tiska

ISSN 0353-9237

Izdala in založila: Narodna in univerzitetna knjižnica, Turjaška 1, 1000 Ljubljana

Za knjižnico: Martina Rozman Salobir

Odgovorna urednica: Mojca Trtnik (e-pošta: mojca.trtnik@nuk.uni-lj.si)

Uredniški odbor: Tomaž Bešter, Janko Klasinc, Meta Kojc, Veronika Potočnik, Gorazd Vodeb, Damjana Vovk

Oblikovanje, prelom in tehnično uredništvo: Jani Peternejl in Miha Deisinger / odtisi@handprints

Tisk: COLLEGIUM GRAPHICUM d.o.o. Ljubljana

Fotografija na naslovnici: pixabay.com

Naklada: 260 izvodov

Naročila in odpovedi tiskane in elektronske oblike Knjižničarskih novic:

knjiznicarske.novice@nuk.uni-lj.si oz. tel. št. 01/2001-148

Naročnina za leto 2016: 50,00 EUR za tiskano obliko & 1 brezplačen dostop do elektronske oblike, 30,00 EUR za dostop do elektronske oblike.

“Učitelji so glasniki iz preteklosti in spremljevalci v prihodnost.” - Albert Einstein

Dragi bralke in dragi bralci,

pred vami je nova poletna številka Knjižničarskih novic, ki tudi tokrat prinaša nove zgodbe in razmišljanja izpod peres knjižničarjev. Vesela sem, da sta tokrat med pisce prispevek tudi upokojeni kolegi, ki sta nas v rubriki Zgodilo se popeljali v čas spominov in začetkov sistema Cobiss. Sama izjemno cenim delo naših predhodnikov – knjižničarjev, ki so nam utirali pot in košček za koščkom postavljali mozaik profesionalnega in strokovnega delovanja. So naši učitelji, ki v sebi nosijo zaklade znanja in iz katerih lahko črpamo tudi mlajše generacije. Ali kot je že Albert Einstein nekoč zapisal: »Učitelji so glasniki iz preteklosti in spremljevalci v prihodnost.« Le s prenosom znanja in medgeneracijskim sodelovanjem lahko še bolje delujemo in poskrbimo, da mozaik naših predhodnikov zaživi in zasije v novih barvah!

Želim vam prijetno branje in sproščen poletni oddih,

Mojca Trtnik
odgovorna urednica

mojca.trtnik@nuk.uni-lj.si

Prebujanje in koprnjenje v letu 2015¹

Sabina Fras Popović

predsednica ZBDS

sabina.fras-popovic@mb.sik.si

Predsedniški pregled preteklega leta v Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije

Ustvarjanje kakršnegakoli letnega poročila lahko gre v dve smeri. Lahko je natančno zasnovano birokratsko zadovoljivo branje javno dostopnega dokumenta, ki upošteva vse zakonsko predpisane smernice in pri tem razkrije predvsem količino opravljenega dela ter poudari še morebiti oceno učinkovitosti realizacije glede na načrtovane programe. Če takšno birokratsko poročilo naredi korak naprej, še morda nam predstavi učinke izvedenih programov. Druga smer pa sledi smernicam predpisanega, saj vsekakor gre za obvezni javni dokument, a si dovoli zaiti tudi v prosto plezanje, brez pripomočkov, takšno v alpskem slogu, če se že odzivamo na dogajanje v okolju, ki je v trenutku sestavljanja letnega pregleda dela Zveze bibliotekarskih društev Slovenije opazno prepleten z gorniški filmi, knjigami in razmišljanji².

Skoraj verjamem, če že nisem prepričana, da ni Slovenca, ki bi v povprečju 25.550 dni svojega življenja ostal ravnodušno brezbrizen do te tematike. Če se odmaknem od Slovencev in si dovolim podvomiti v tesno povezanost med gorami in našo narodno zavestjo, pa res verjamem, da knjižničarjem in knjižničarkam, strokovnim delavcem v najzanimivejši kulturni, izobraževalni, znanstveni, socialni organizaciji, torej knjižnici, to področje ni tuje in da je skoraj nemogoče, da ne bi vsaj v rokah držali kakšno knjigo, ki smo jo knjižničarji označili z UDK vrstilcem 796.52.

Moj pogled na opravljeno delo v Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije v preteklem letu, ki so ga zasnovali in izpeljali člani 8 bibliotekarskih društev, ovrednotili in

občutili pa tudi tisti slovenski knjižničarji, ki se iz osebnih razlogov niso odločili za članstvo v stanovskem društvu, bo šel v smer prostega plezanja. Takšna odločitev je pogojena z osebnim prepričanjem in izkušnjo, da v gorah ne moreš blefirati, se pretvarjati in plezati po stenah le na pol. V steno se podaš, ker koprneš po pristnem srečanju s svojim bistvom, dotiku mrzlega kamenja, ki ga tvoje roke v trenutku sprejmejo kot najboljšega prijatelja, in veš, da te bo dolga, naporna ali pa kratka in zahtevna tura prebudila. Prebudila v zavedanju, kaj je pomembno zate, tvoje bistvo, osredotočenost in iskanje smiselnega v življenju, privatnem ali poslovnem. Prebujanje koprnjenja ni moja literarna domislica za popestritev tega uvoda. Je znanstveno ugotovljeno dejstvo, ki je izpostavljeno v dobri knjigi, po moji oceni, z naslovom *Moč navade: zakaj počnemo, kar počnemo, in kako lahko to spremenimo*, nagrajenega raziskovalnega novinarja Charlesa Duhigga. Da nekaj spremenimo v rutino in navado, tudi v korporacijski kulturi, ali v našem primeru spodbujanja prisotnosti delovanja v društvu ter sprejemanju društva kot del strokovnega prostora, moramo v posamezniku prebuditi koprnjenje. Le tako lahko že utečene navade spremenimo v nekaj drugega. Podobno velja tudi za branje, na kar sem opozorila na seji Nacionalnega sveta za knjižnično dejavnost, ko smo obravnavali raziskavo "Bralci in knjige V". Vsi akterji na področju knjige, torej pisatelji, ilustratorji, založniki, knjigotržci, šolniki in knjižničarji bomo morali najti drugačen način za spodbujanje branja. In bralne navade so nekaj drugega kot nakupovalne navade. Bralne navade rastejo, se razvijajo

in se najmočneje zasidrajo v naši življenjski rutini, ko se v nas prebudi koprnjenje po branju. Čisto preprosto. Morda preverite vsak pri sebi. Kaj si zaželite v deževnih dneh? Kavč, skodelico kakava (kave, čaja?), odejo in dobro knjigo v rokah. Prebudi se želja po branju. Morda bomo res lahko le skupaj uresničili idejo zagnane gospe Tanje Tuma, ki je že pred leti predlagala Fundacijo za branje. Le skupaj bi morali stopiti vsi akterji v procesu ustvarjanja in promocije branja.

Potrebe po prebujanju se v Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije zavedamo že vsaj deset let. V zadnjih letih na to opozarjamo z izbranim sloganom ZBuDi Se!. Da je prebujanje iz apatičnosti in brezbriznosti širši družbeni problem, nam ne daje opravičila, da se zadovoljimo z izgovorom: »Tak pač je. Kaj moreš?« Na tem mestu je strokovna dediščina tista, ki nam nalaga odgovornost, da nenehno opozarjamo, da je možno narediti veliko presežkov v omejenih situacijah. Le dva pogoja morata biti izpolnjena: predanost in vzajemno sodelovanje. Pojma sta bila res prepletena v preteklem sistemu, a izhajata iz osnovne človeške etične drže. Popolnoma preprosto je: če v nekaj verjamem, to sprejem in sem temu predan. ...

¹ Na seji občnega zbora Zveze bibliotekarskih društev Slovenije so delegati predlagali javno objavo uvodnika v letno poročilo o delovanju Zveze bibliotekarskih društev Slovenije v letu 2015. Pričujoč prispevek je prilagojen uvodnik letnega poročila ZBDS za leto 2015.

² V tednu od 15. do 19. februarja poteka 10. Festival gorniškega filma, <http://gorniski.si/>

... Ko mislim, da lahko vse naredim sam, zelo hitro ugotovim, da smo ljudje oblikovani kot odnosna bitja z razlogom. Le v odnosu lahko dosežemo vzajemno sodelovanje in s tem premaknemo tako banalno stvar, kot je npr. velika miza ob izposojevalnem pultu. Zveza bibliotekarskih društev Slovenije ima kar nekaj previsov, pa kakšen prehod in tudi prečko, a le takšna je lahko kot gora celotna. Posamezne sekcije niso ločeni in nepovezani previsi, prečke, prehodi. So pa te prečke, previsi in prehodi posamezne stopnje do povezovanja, enotnega razvoja in sodelovanja.

Ko boste prebirali vsebine uresničevanja letnega programa, ki so dostopne tudi na spletni strani zveze bibliotekarskih društev Slovenije, vedite, da je za vsakim dogodkom posameznik. Za vsakim dogodkom je ime in priimek posameznika, člana, ki je sprejel svojo vlogo v stroki odgovorno široko in ne egoistično usmerjeno le v lastni razvoj. In ko berete na spletni strani poročilo, vedite prosim, da so tukaj ure in ure razmišljanja, sodelovanja, delovanja in povezovanja. Našo zvezo rada predstavljam kot zelo fit gospo v tretjem življenjskem obdobju, včasih jo predstavim tudi kot firmo s 1.300 zaposlenimi.

Fit gospa nam je v naš strokovni DNK prenesla navdušenje nad tem, kaj vse so naredili nekoč, navdušenje nam tem, kaj naša stroka je in kakšen učinek ima na okolje, kako uresničevanje poslanstva spreminja okolje. Pripišem ji to, da je uspešno vzpostavila našo notranjo pogodbo z delovnim mestom, vsaj zase in še za nekaj cenjenih kolegic in kolegov si to upam trdit. Firma s 1.300 zaposlenimi pa je zanimiva v toliko, ker v njej odpovejo vsi utečeni in po splošnem prepričanju ključni motivatorji: plača, finančna stimulacija, fleksibilni delovni čas, napredovanja. Slednje je res možno, saj delovanje v Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije prinese točke (definitivno premalo, če res delaš in ne zasedaš samo funkcije) za napredovanje v strokovni naziv. Ima pa ta firma redno v uporabi motivatorje, ki zahtevajo spremenjen koncept razmišljanja o ljudeh. Začne se lahko že pri poimenovanju od delavcev, človeških virov ali zaposlenih do sodelavcev. Sodelovanje preko meja

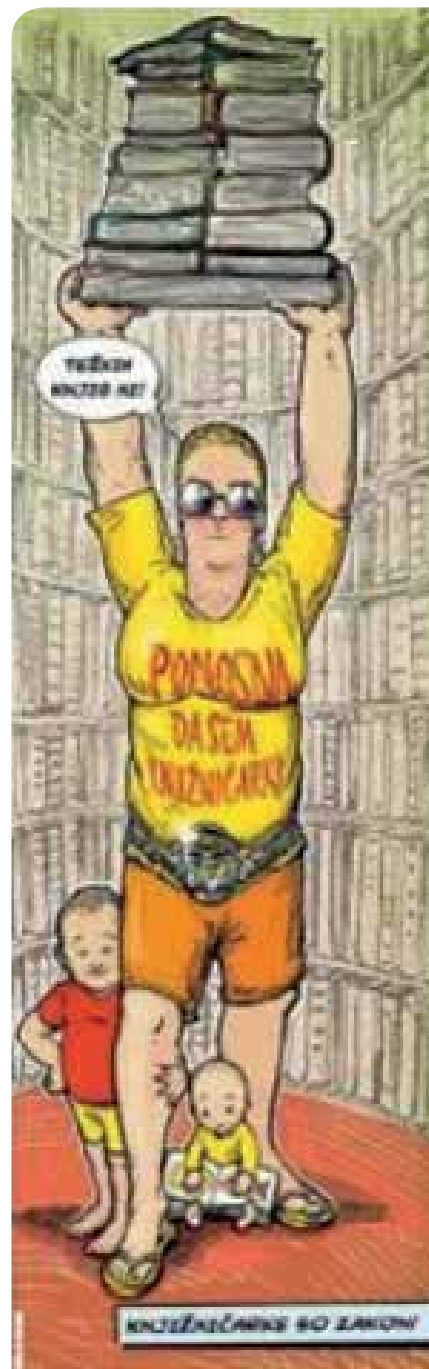
lastne organizacije, povezovanje pri projektih, prevzemanje odgovornosti za dogodek od ideje do izvedbe, zaupanje v lastne odločitve in medsebojno zaupanje. Ključna vrednota je skrb za znanje in osebni strokovni razvoj. Pa to ni odgovornost nikogar drugega kot vsakega posameznika.

Opravljen delo v letu 2015 je rezultat povezovanja, sodelovanja, prilagajanja in dopolnjevanja. Program, ki smo ga sprejeli na občnem zboru Zveze bibliotekarskih društev Slovenije in pred tem na upravnem odboru, smo smiselno dopolnjevali, seveda v okviru potrebnih formalnosti, z vsebinami, ki smo jih prepoznali predvsem kot izjemen prispevek k slovenski knjižničarski stroki. Med takšnimi je tudi strokovna monografija **Ugotavljanje kakovosti storitev v splošnih knjižnicah**, avtorjev mag. Igorja Podrežnika in dr. Štefana Bojneca, ki smo jo lahko med slovenske knjižničarje usmerili s skupnimi močmi z Združenjem splošnih knjižnic ter izdana znanstvena monografija dr. Gorazda Vodeba **Informacijsko vedenje na slovenskem podeželju**. Pomembni so tudi začetki za raziskavo javne podobe slovenskih knjižnic: pogled javnosti na vse tipe knjižnic. Manj strokovno usmerjeno, a izredno pomemben - v pravem trenutku in na pravem mestu - je bil tudi odziv Zveze bibliotekarskih društev Slovenije na napovedano stavko knjižničarjev. Finančno poročilo izkazuje pozitivno poslovanje, predvsem na račun preteklih rezerv, jasno izraža obrat sredstev v programe. Opazen delež sredstev gre tudi za povračilo potnih stroškov članom. Teh je bilo v preteklem letu v višini 8.007,85 €. V ta znesek niso zajeti potni stroški za udeležbo na mednarodnih konferencah. Tudi na tem področju se pozna slaba finančna kondicija knjižnic. Še vedno pa nekatere med njimi, tukaj izstopata Mariborska knjižnica in Mestna knjižnica Ljubljana, omogočajo uporabo službenih avtomobilov za potrebe članov.

Dogodki, ki jih knjižnice pripravljamo, so vsako leto bolj medijsko opazni. Posebej smo ponosni, ko so naši kolegi, prejemniki stanovskih nagrad, primerno medijsko predstavljeni. Ne gre samo za njih, čeprav velja vsa pozornost prav njim, gre za vse nas. Tisti dan, tisto uro, v tistem intervjuju s svojimi besedami in s svojo strokovno

zgodbo predstavljajo vse nas in razbijajo stereotipe o lenih javnih uslužbencih, knjižničarjih, ki le berejo in imajo res mirno in sproščeno službo. Službo morda res, delo pa nikakor.

Lansko leto je bilo leto jubilejev. Večjih, ki smo jih zasnovali tako, da bi jih za vedno

ohranili v spominu, prav zato tudi provokativno in nenavadno, kot je bil jubilej Etičnega kodeksa slovenskih knjižničarjev, pa manjših, kot so bili jubileji potujočih knjižnic, ki so bili res regionalno obarvani, a za celotno stroko pomembni, saj predstavljajo tisto najpristnejšo verzijo uresničevanja poslanstva naše stroke: približevanje knjige v okolja, kjer je bibliobus pogosto edina in osamljena zgodba s kulturno, socialno, informacijsko in znanstveno obarvanimi vsebinami.

Knjižničarke smo zakon, res je. Izbrana karikatura, ki jo je leta 2009 narisal Ciril Horjak, je njegovo videnje mene. In sem bila in še vedno sem ponosna, da je prepoznal moje navdušenje nad knjižnicami, še bolj pa nad knjižničarkami in knjižničarji, da ne bo zamere. Večino programa ustvarjajo knjižničarke, pa brez zamere do moških akterjev. Ne bomo uvajali kvot, razmerje med moškimi in ženskami v tem društvenem okvirju je premo sorazmerno splošni zastopanosti v stroki. Kolegice, ki v glavnem stojijo za tem programom, zaslužijo vsaj velik "hvala" ob prvi priložnosti. Takrat, ko boste s kolegi v pogovoru debatirali, kaj vse bi lahko še kakšen uradno vzpostavljen akter v knjižničnem sistemu naredil, pa vam kot izhod v sili preleti skozi misli, in tako preoblikovano v besede tudi skozi usta: »Ej, to pa bi lahko naredil ZBDS!«, se za sekundo ustavite in pomislite dvoje. Prvič: ZBDS sam ne naredi nič, to ustvarimo člani bibliotekarskih društev, ki ste nam zaupali funkcije v organih Zveze bibliotekarskih društev Slovenije. Drugič: razmislite, kaj ste naredili sami in še posebej, ali ste svojo vest preiskali do te točke, da točno veste, zakaj ste član oziroma zakaj niste član bibliotekarskega društva. Pa ne s tistim instant vprašanjem: »Kaj pa imam sploh od tega?«. Dajte potem temu še vprašanje: »Zakaj pa sem sploh v službi v knjižnici?« Na prvo vprašanje lahko poiščete odgovor na Youtubu (<https://www.youtube.com/watch?v=2cVSasBA-vg>, 4.13-4.16 minuta). Na drugo pa odgovor najdete pri sebi. Vaš odgovor je pogosto tudi pokazatelj vašega osebnega zadovoljstva in strokovnega poslanstva, ki ste ga vsaj formalno sprejeli, ko ste podpisali pogodbo o zaposlitvi v knjižnici. Zelo enostavno, a včasih tako zelo dramatično nerazumljivo, polno izgovorov in dvomov ter morda le vase obrnjen

1. Prejemnica najvišje stanovske nagrade, Čopove diplome, gospa Vesna Horžen, nagrado in čestitke sprejema iz rok ministrice za kulturo, mag. Julijana Bizjak Mlakar

pogled in interes.

Apatija v javnem sektorju in jamranje v družbeni okolici res nista opravičilo, da bi čakali, da vse potrebno, kar mislimo, da je potrebno spremeniti, naredi to nekdo drug. Torej, ko boste debatirali o našem ZBDS, pomislite na sodelavke in sodelavce, člane bibliotekarskih društev, kolege, ki jih poznate, da so del te zgodbe o prebujanju in koprnjenju po strokovni pripadnosti. Dvignite telefon, pokličite. Ne pošljite e-pošte, ker to ni komuniciranje. Je le enostransko pošiljanje brez povratne informacije. Kolegice, ki so s svojim razmišljanjem in delom napolnile naslednje strani, skozi katere se boste sprehodili, bodo te povratne informacije vesele. Vem, da papir prenese vse, pa »pir« tudi.

Če pa v slogu obsežnih letnih poročil velikih in resnih firm izpostavim presežke preteklega leta, sta to dve zgodbi, ki sta del rednega programa že vse od leta 1947. Podeljevanje nagrad strokovnim kolegom in sprejetje Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o knjižničarstvu. Slednji ima značaj kompromisa, vsi pa vemo, kakšna je osnovna naravnost kompromisa

(vsak nekaj izgubi, nekaj dobi, nihče pa ni srečen), a je izjemno pomemben korak naprej za nadaljevanje profesionalnega obravnavanja naše stroke.

Podelitev nagrad pa je češnja na smetanovi torti, še posebej, ko se nagrajencem utrne solza v očeh. Hvala, da ustvarjajo takšne stvari, da jih potem lahko mi vsaj malo »pocartamo« spoštljivo in dostojanstveno. Naj vam bo branje celotnega letnega poročila na spletni strani Zveze bibliotekarskih društev Slovenije v užitek, vesela pa bom, če v vas prebudi koprnjenje. Po delovanju v dobri družbi za skupno dobro.

Prvo mednarodno strokovno srečanje predstavnikov slovenskih osrednjih območnih in hrvaških matičnih knjižnic

Klementina Kolarek

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto

klementina.kolarek@nm.sik.si

Zagreb, Nacionalna in univerzitetna knjižnica, 30. marec 2016

Koordinatorji izvajanja posebnih nalog osrednjih območnih knjižnic (OOK) smo se 30. marca 2016 v Nacionalni in univerzitetni knjižnici v Zagrebu udeležili strokovnega srečanja s hrvaškimi kolegi, vodji matičnih služb hrvaških županijskih matičnih splošnih knjižnic. Strokovno srečanje na temo »Sodelovanje županijskih matičnih knjižnic na Hrvaškem in koordinacija osrednjih območnih knjižnic v Sloveniji« je bilo organizirano na podlagi zaključkov 10. strokovnega posvetovanja hrvaških splošnih knjižnic in potrebi po tesnejšem sodelovanju na tem področju v obeh državah. Tako smo se slovenski in hrvaški knjižničarji prvič srečali v Zagrebu. Na srečanju smo predstavili oba sistema splošnih knjižnic, izmenjali nekaj delovnih izkušenj in kot primere dobrih praks predstavili posamezne projekte, na katere smo še posebej ponosni.

Prvi del strokovnega srečanja je bil namenjen predstavitvi sistema splošnih knjižnic v obeh državah. Sistem splošnih knjižnic na Hrvaškem nam je predstavila Dunja Marija Gabrijel, svetovalka za splošne knjižnice iz Hrvaškega zavoda za knjižničarstvo, ki deluje v okviru Nacionalne in univerzitetne knjižnice v Zagrebu. Milena Bon, koordinatorica posebnih nalog osrednjih območnih knjižnic iz Centra za razvoj knjižnic Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani, pa je hrvaškim kolegom predstavila organiziranost slovenskih splošnih knjižnic s poudarkom na koordinaciji izvajanja posebnih nalog OOK. Sistem hrvaških splošnih knjižnic je po razpadu Jugoslavije in osamosvojitvi ohranil sistem matičnih knjižnic, medtem ko smo v Sloveniji z Zakonom o knjižničarstvu iz leta 2001 ukinili matično dejavnost in uvedli sistem OOK, ki za osrednje knjižnice na svojem območju

izvaja štiri posebne naloge: zagotavljanje povečanega in zahtevnejšega izbora knjižničnega gradiva in informacij, strokovno pomoč knjižnicam območja, koordiniranje zbiranja, obdelave in hranjenje domoznanskega gradiva ter usmerjanje in izločanje knjižničnega gradiva s svojega območja.

Mrežo splošnih knjižnic na Hrvaškem sestavlja 198 splošnih knjižnic, ki izvajajo knjižnično dejavnost za nekaj več kot 4.000.000 prebivalcev, od tega je 20 tako imenovanih županijskih knjižnic, ki izvajajo naloge matične knjižnice za splošne in šolske knjižnice. Njihovo delo vodi, usmerja in nadzoruje Matična služba v Nacionalni in univerzitetni knjižnici v Zagrebu. Matična dejavnost je na Hrvaškem ena izmed odgovornejših nalog županijskih knjižnic, gre namreč za razvoj in napredek knjižnične dejavnosti.

Matično dejavnost so na Hrvaškem tako kot v Sloveniji uvedli že v 60. letih prejšnjega stoletja s prvim zakonom o knjižnicah leta 1961. Naloge so bile: nabava in centralna katalogizacija knjižničnega gradiva, strokovna pomoč in strokovni nadzor nad delom splošnih knjižnic, promocija knjige in tiska, organizacija strokovnih izobraževanj in delovanje potujočih knjižnic. Nacionalna in univerzitetna knjižnica v Zagrebu je bila osrednja matična knjižnica za vse ostale knjižnice. Skozi vsa leta se je matična služba razvijala, mreža splošnih knjižnic pa se je utrjevala.

Glavna naloga hrvaških matičnih knjižnic danes je organizacija in razvoj knjižnične mreže, skrb za kvalitetno strokovno delo, kakovostno izvajanje knjižnične dejavnosti in izvajanje strokovnega nadzora nad delom knjižnic. Izvajanje matične dejavnosti poteka na dveh ravneh. V okviru Nacionalne in univerzitetne

knjižnice v Zagrebu deluje Matična služba za splošne knjižnice, ki v skladu z zakonskimi in strokovnimi priporočili pripravlja predloge načrtov za razvoj knjižnične dejavnosti splošnih knjižnic na nivoju države, izdeluje predloge strokovnih dokumentov in navodil (standardi, normativi ...), usklajuje aktivnosti, namenjene napredku in posodabljanju dela knjižnic, skrbi za strokovno usposabljanje zaposlenih v matičnih knjižnicah za izvajanje strokovnega nadzora, spodbuja delo županijskih knjižnic, nadzira strokovno delo županijskih knjižnic, ponuja strokovno pomoč knjižnicam, izdeluje navodila za opravljanje strokovnega dela, ugotavlja stanje in razmere za delo hrvaških splošnih knjižnic ter vodi razvojno politiko v skladu z družbenim razvojem Republike Hrvaške, v sodelovanju z županijskimi matičnimi knjižnicami izdeluje programe matične dejavnosti, analizira stanje knjižnic in vse ostale naloge v skladu z zakonodajo. V nasprotju s hrvaško prakso je pri nas »matičnost« prenesena na OOK.

Na nivoju županij izvajajo matično dejavnost za splošne in šolske knjižnice županijske matične knjižnice. Pravilnik določa, da so naloge županijskih matičnih knjižnic temeljne in razvojne. Temeljne naloge so izvajanje strokovnega nadzora dela splošnih in šolskih knjižnic v županiji, spremljanje dela knjižnic, proučevanje njihovega stanja in potreb, poslovanja in načina dela ter redno poročanje o tem ustanoviteljem, nacionalni knjižnici, kulturemu in šolskemu ministrstvu, svetovanje knjižnicam pri njihovem strokovnem delu, strokovni ureditvi knjižnic in poslovanju za doseganje standardov, spodbujanje knjižnic k sodelovanju in k sistematičnemu ustvarjanju skupnih zbirk, zlasti na drugih medijih, usklajevanje dela knjižnic v županiji, svetovanje knjižnicam pri reševanju prostorskih

težav, oblikovanju novih oddelkov in služb, spodbujanje strokovnega izpopolnjevanja knjižničarjev in bibliotekarjev, spodbujanje in sodelovanje pri zaščiti knjižničnega gradiva, ki ima status kulturne dobrine ali raritete, ki se nahaja v splošnih in šolskih knjižnicah županij. Med razvojne naloge sodijo predvsem izdelava dolgoročnih razvojnih načrtov knjižnic in knjižničnih sistemov, skrb za enakomeren razvoj knjižnične dejavnosti v županiji in predstavljanje strokovnih rezultatov nadrejenim upravnim in strokovnim telesom, skrb za vzpostavitev in razvoj knjižnične mreže v županiji, sodelovanje pri načrtovanju in opremitvi prostorov splošnih in šolskih knjižnic, še posebej pri načrtovanju novih knjižnic in šol, pomoč knjižnicam pri uvajanju novih storitev, novih delovnih postopkov, novih tehnologij in usposabljanje zaposlenih za opravljanje novih in zahtevnejših nalog, sodelovanje pri strokovnih projektih, ki jih na ravni države izvaja nacionalna knjižnica. S ciljem zagotavljanja edinstvenosti sistema matične dejavnosti pri nacionalni knjižnici delujejo: Strokovni svet županijskih splošnih matičnih knjižnic, Strokovni svet univerzitetnih matičnih knjižnic in Osrednji strokovni svet matičnih knjižnic Republike Hrvaške. Da lahko županijske knjižnice opravljajo matično dejavnost, morajo izpolnjevati splošne in posebne pogoje, ki jih določa pravilnik. Kot splošni pogoj velja status samostojne ustanove, posebni pogoji pa se nanašajo na obseg knjižnične zbirke, obdelavo gradiva, knjižnično osebje in prostor.

V drugem delu srečanja smo predstavili primere dobrih praks, ki so nastali kot rezultat dela in sodelovanja med splošnimi knjižnicami v obeh državah. Luana Malec iz Osrednje knjižnice Srečka Vilharja Koper in Polonca Kavčič iz Goriške knjižnice Franceta Bevka sta predstavili portal Dobreknjige.si, Andreja Videc iz Osrednje knjižnice Celje pa portal digitalizirane kulturne dediščine Kamra.si in Album Slovenije. Hrvaški kolegi so nam predstavili nacionalni projekt »Čitaj mi!«, otroški bralni blog »Tragači« in portal hrvaških splošnih knjižnic.

Slovenski udeleženci tega prvega strokovnega srečanja menimo, da je bilo srečanje zelo koristno. V prvi vrsti smo se seznanili s sistemom organiziranosti in delovanja splošnih knjižnic v obeh državah, s primeri povezovanja in sodelovanja knjižnic ter spoznali nekaj uspešnih hrvaških projektov. Udeleženci smo enotnega mnenja, da si želimo tesnejšega sodelovanja

1. Strokovno srečanje slovenskih korodinatorjev OOK in hrvaških vodij matičnih služb.

2. Koordinatorji OOK, skupaj s hrvaškimi kolegicami, pred Nacionalno in univerzitetno knjižnico v Zagrebu.

s hrvaškimi kolegi. Menimo, da bi nam pri našem delu zagotovo koristila tovrstna strokovna srečanja, ki pa bi morala biti ciljno usmerjena ter namenjena obravnavi aktualnih strokovnih problemov in izzivov, s katerimi se soočamo. Cilj teh sodelovanj v prihodnosti so zagotovo tudi skupni projekti splošnih knjižnic Slovenije in Hrvaške.

Na srečanju je že bila izražena ideja o skupnem strokovnem posvetovanju na to temo, ki ga bomo, če bo interes na obeh straneh, organizirali prihodnje leto. Slovenske osrednje območne knjižnice smo po več kot desetih letih delovanja opazile nekatere pomanjkljivosti v sistemu. Strategija splošnih knjižnic do leta 2021 zato predvideva redefinicijo organizacije in izvajanja nalog osrednjih območnih

knjižnic. V primeru organizacije strokovnega posvetovanja skupaj s hrvaškimi kolegi se nam zdi zelo pomembno predstaviti prednosti in slabosti obeh sistemov, kajti to bi lahko bilo odlično izhodišče za razmislek o nadaljnjem izvajanju posebnih nalog območnosti, predvsem na segmentu koordinacije dejavnosti.

Fotografije: Milena Bon

Odperti dostop do rezultatov javno financiranih raziskav v Evropskem raziskovalnem prostoru

Mojca Kotar

Univerza v Ljubljani,
Univerzitetna služba za knjižnično dejavnost

mojca.kotar@uni-lj.si

Usklajenost določil v okvirnem programu Obzorju 2020 in v državah članicah EU

Julija 2012 je Evropska komisija sprejela tri dokumente, ki določajo odprti dostop do rezultatov javno financiranih raziskav v Evropskem raziskovalnem prostoru¹ in v okvirnem programu Obzorju 2020² ter priporočajo vidike odprtega dostopa v državah članicah EU³. Poenoteno določilo vključuje shranitev ustreznih različic vseh recenziranih člankov iz sofinanciranih raziskav v repozitorije in odprto dostopnost vsebine najkasneje v šestih mesecih po objavi (oziroma v dvanajstih mesecih za družboslovje in humanistiko).

Evropska komisija s sredstvi Sedmega okvirnega programa za raziskave in tehnološki razvoj financira projekt Open Access Policy Alignment Strategies for European Union Research (PASTEUR4OA, 2014–2016), ki nudi podporo državam članicam EU pri oblikovanju politik odprtega dostopa, usklajenih z določili glede odprtega dostopa v Obzorju 2020. Sodelavci projekta so v ta namen pripravili analize, priporočila za financiranje in za raziskovalne organizacije ter predstavitev primerov dobre prakse (vsi dokumenti so na voljo na spletni strani projekta). Dne 17. in 18. maja 2016 je v Amsterdamu potekala zaključna konferenca projekta z naslovom Zelena luč za odprti dostop: usklajevanje evropskih politik odprtega dostopa. Udeležili so se je predstavniki oblikovalcev znanstvenih politik, financerjev, raziskovalnih organizacij, nacionalnih kontaktnih točk PASTEUR4OA in OpenAIRE ter nacionalne referenčne točke za dostop do in trajnega hranjenja znanstvenih informacij. Predstavitve in grafični povzetki vsebine sklopov, izdelani v realnem času, so na voljo na spletni strani konference.

Na konferenci so predstavljalci poročali o razvoju politik odprtega dostopa v državah članicah EU, o aktivnostih financerjev raziskovalne dejavnosti in o spremljanju ter nadzoru izpolnjevanja določil glede odprtega dostopa. Drugi dan konference je bil posvečen infrastrukturam in prihodnjim aktivnostim glede evropskih politik odprtega dostopa. V nadaljevanju povzemamo nekaj predstavitev.

AKTIVNOSTI GLEDE ODPRTGA DOSTOPA V EVROPSKEM RAZISKOVALNEM PROSTORU

Ron Dekker (NL Research Council NWO, Ministry of Education, Culture and Science, Nizozemska) je predstavil umestitev odprtega dostopa do znanstvenih publikacij in raziskovalnih podatkov v odprto znanost. Pri aktivnostih je potreben vključujoč pristop, usklajenost in skupen cilj. V času nizozemskega predsedovanja Evropski uniji je bil na

konferenci o odprti znanosti aprila 2016 sprejet Amsterdam Call for Action on Open Science, ki kot pomembna vseevropska cilja do leta 2020 navaja popoln odprti dostop do vseh znanstvenih publikacij in nov pristop k ponovni uporabi raziskovalnih podatkov. Potrebno bo tudi zasnovati nove načine vrednotenja raziskovalne dejavnosti

Gerard Meijer (Radboud University, Nizozemska) je glavni nizozemski pogajalec združenja 14 nizozemskih univerz z Elsevierjem. Trenutno založniki upravljajo recenzentski sistem, postavljajo finančne omejitve dostopa do vsebin in obdobjačasne nedostopnosti (t.i. embargo). Nizozemski minister za znanost Sander Dekker je kot cilj določil stoddosten zlati odprti dostop do leta 2024, za kar ne nameravajo porabiti več sredstev, kot jih sedaj porabijo za naročnine na znanstvene revije. Nizozemske znanstvene objave predstavljajo dva odstotka svetovne znanstvene produkcije. Trenutna ocenjena vrednost naročnin na

znanstvene revije je na svetovni ravni približno 7,6 milijard EUR, objavljenih je približno dva milijona člankov, kar pomeni vrednost enega članka približno 3.800 EUR. Če bi za vsakega od dveh milijonov člankov plačali stroške odprte dostopnosti objav (Article Processing Charges, APC) v višini 2.000 EUR, bi skupni strošek na svetovni ravni znašal 4,0 milijarde EUR, članki bi bili dostopni komurkoli (navedeni zneski ne vsebujejo davka na dodano vrednost).

Združenje nizozemskih univerz si prizadeva za obnovitev licenčnih pogodb za dostop do znanstvenih revij komercialnih znanstvenih založnikov, ki morajo vsebovati tudi možnost objave odprto dostopnih člankov nizozemskih avtorjev pri teh založnikih. Z založniki se pogajajo rektorji univerz. Novembra 2014 so se s Springerjem dogovorili za licenčno pogodbo za uporabo 1.700 naslovov revij in odprti dostop, julija 2015 s Sage-jem za delni odprti dostop, decembra 2015 z Elsevierjem za triletno licenčno pogodbo, ki delno vsebuje odprti dostop (3.600 odprto dostopnih člankov nizozemskih avtorjev), februarja 2016 z Wileyem za 1.400 naslovov in odprti dostop.

Za uspešnost pogajanj univerz s komercialnimi znanstvenimi založniki so potrebni:

- skupen nastop univerz,
- močna zasedba pogajalske skupine (pogajalci rektorji raziskovalcem lažje pojasnijo morebitno odpoved naročnin, kadar ni možno doseči zadovoljivega dogovora z založnikom),
- zvesto sledenje principom: dogovor z založnikom ni možen, če ne vsebuje odprtega dostopa, največje dopustno

- letno povečanje cene je eden ali dva odstotka in mora vključevati tudi odprti dostop, univerze morajo biti pripravljene na odpoved naročnin. Nizozemska ne more sprejeti petodstotnega letnega povečanja naročnin in licenčnih pogodb brez odprtega dostopa.
- močna politična podpora.

Na Nizozemskem naročnine na revije predstavljajo od 1,5 do 2 odstotka proračuna univerz, potrebno je seznaniti raziskovalce in ukiniti člene o tajnosti v pogodbah z založniki, saj se porabljajo javna sredstva.

Alma Swan (Enabling Open Scholarship, Velika Britanija) je med statističnimi podatki o odprtem dostopu navedla, da je 94 odstotkov člankov evropskih raziskovalcev objavljenih v revijah, ki omogočajo časovne embarge v dolžini, zahtevani v Obzoru 2020.

Jean-François Deschamp (European Commission, Directorate-General for Research and Innovation) je povedal, da bo **od leta 2017 naprej obvezna odprtost raziskovalnih podatkov v projektih Obzora 2020. Pravila glede izvzema iz obveznosti bodo enaka, kot v letu 2016 veljajo za pilot odprtih razisko-**

valnih podatkov. Glede odprte znanosti delujejo pri Evropski komisiji delovne skupine za Open Science Policy Platform, za alternativno znanstveno založništvo in za alternativno vrednotenje znanosti.

Meta Dobnikar (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Slovenija) je predstavila Nacionalno strategijo odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015-2020 in pripravo akcijskega načrta. Nacionalna strategija odprtega dostopa je popolnoma usklajena z določili glede odprtega dostopa v Obzoru 2020.

João Nuno Ferreira (Foundation for National Scientific Computing, Portugalska) je predstavil uporabo storitev portala OpenAIRE s strani portugalske nacionalne raziskovalne agencije za spremljanje in nadzor izpolnjevanja določil glede odprtega dostopa. API OpenAIRE uporabljajo v nacionalnem okolju, dodali so polje za vpis razlogov, zaradi katerih je embargo članka daljši, kot ga zahteva nacionalni financer. Če članek ni na voljo v repozitorijih, ga portugalski financer obravnava kot neobstoječega. ...

¹ A Reinforced European Research Area Partnership for Excellence and Growth, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52012DC0392>

² Towards better access to scientific information: Boosting the benefits of public investments in research, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52012AE2282>

³ Commission Recommendation of 17. 7. 2012 on access to and preservation of scientific information, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32012H0417>

3. Odgovori na vprašanja poslušalcev v sklopu Trenutne aktivnosti pri razvoju politik odprtega dostopa (od leve proti desni: Iryna Kuchma, EIFL, Meta Dobnikar, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Eric Laureys, Belgian Federal Science Policy Office, Kevin Ellul, University of Malta, Beate Eellend, Royal Library of Sweden)

4. HYPERLINK "http://www.pasteur4oa.eu/sites/pasteur4oa/files/generic/IMG_4420.JPG" Grafični povzetek vsebine sklopa Trenutne aktivnosti pri razvoju politik odprtega dostopa (avtor Denkschets)

... Patrick Danowski (Institute of Science & Technology Austria) je poročal, da je avstrijsko računsko sodišče zahtevalo odprti dostop za vse javno financirane raziskave.

Bernard Rentier (Federal Council of Science Policy, Belgija) vidi prihodnost znanstvenega komuniciranja v javno vodenih platformah za recenzirane znanstvene objave, odprtih postopkih recenziranja in trajnem ohranjanju institucionalnih repozitorijev.

PREHOD V ODPRTO ZNANOST

Slovenska nacionalna strategija odprtega dostopa je bila ocenjena kot zelo dober primer usklajenosti nacionalne politike države članice EU z določili glede odprtega dostopa v Obzoru 2020. Slovenski raziskovalci bodo na enak način izpolnili določila glede odprtega dostopa v evropskih projektih in v raziskavah, sofinanciranih z nacionalnimi javnimi sredstvi.

V prehodnem obdobju iz naročniškega sistema znanstvenega komuniciranja (publikacije, raziskovalni podatki, vrednotenje) v odprto znanost se v nekaterih državah članicah EU in evropskih združenjih oblikujejo ali priporoča-

jo politike odprtega dostopa, ki se v posameznih vidikih razlikujejo od priporočil državam članicam EU glede poenotenja v Evropskem raziskovalnem prostoru, kar povzroči potrebo po drugačnih infrastrukturah za odprti dostop in za spremljanje izvajanja določil. Prehodno obdobje tudi povzroči večje stroške kot naročniški sistem znanstvenega komuniciranja, če se država ali nacionalni financer odloči za vzpostavitev skladov za plačilo stroškov odprte dostopnosti objav (na primer Avstrija in Velika Britanija da, Danska in Portugalska ne) oziroma se z založniki ni možno dogovoriti o vključitvi odprtega dostopa v licenčne pogodbe. Aktivnosti za prehod v odprto znanost je potrebno načrtovati na evropski/mednarodni ravni in jih koordinirati no ter trajnostno izvesti v nacionalnih okoljih.

Fotografije: Mojca Kotar

VIRI

Danowski, P. Austrian transition to open science.

Pridobljeno 23. 5. 2016 s spletne strani <http://www.pasteur4oa.eu/sites/pasteur4oa/files/generic/Patrick%20Danowski.pdf>.

Dekker, R. Green light for open access: aligning Europe's OA policies. Pridobljeno 23. 5. 2016 s spletne strani

<http://www.pasteur4oa.eu/sites/pasteur4oa/files/generic/Ron%20Dekker.pdf111111>.

Deschamp, J.-F. Green light for open access: the funders view. Pridobljeno 23. 5. 2016 s spletne strani http://www.pasteur4oa.eu/sites/pasteur4oa/files/generic/DECHAMP_PASTEUR4OA_rev.pdf.

Dobnikar, M. Open access to scientific publications and research data in Slovenia. Pridobljeno 23. 5. 2016 s spletne strani <http://www.pasteur4oa.eu/sites/pasteur4oa/files/generic/Meta%20Dobnikar.pdf>.

Nuno Ferreira, J. Implementing open access policy at FCT. Pridobljeno 23. 5. 2016 s spletne strani <http://www.pasteur4oa.eu/sites/pasteur4oa/files/generic/Joao%20Nuno%20Ferreira.pdf>.

Swan, A. PASTEUR4OA by numbers. Pridobljeno 23. 5. 2016 s spletne strani <http://www.pasteur4oa.eu/sites/pasteur4oa/files/generic/Swan%20-%20final%20conference%20.pdf>.

Creative Commons Priznanje avtorstva 4.0 International

Trideset let od prvega zapisa v računalniški katalog Univerzitetne knjižnice Maribor

mag. Branka Kerec
Univerzitetna knjižnica Maribor
branka.kerec@um.si

dr. Irena Sapač
upokojena ravnateljica Univerzitetne knjižnice Maribor
sapac.irena@gmail.com

Leta 2014 je minilo trideset let od kar so v Univerzitetni knjižnici Maribor leta 1984 vnesli prvi zapis monografske publikacije v računalnik. To je bil začetek pomembnih sprememb v obdelavi knjižničnega gradiva ne le v Mariboru, temveč tudi v Sloveniji in Jugoslaviji.

Ob tej priložnosti so 13. oktobra 2014 v Glazerjevi dvorani Univerzitetne knjižnice Maribor organizirali okroglo mizo, na kateri so sodelovali predstavniki Univerzitetne knjižnice Maribor, Instituta informacijskih znanosti Maribor, Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani ter Oddelka za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

V prvem delu so predstavniki Univerzitetne knjižnice Maribor in Instituta informacijskih znanosti obudili spomin na začetke uvajanja računalnika v knjižnico leta 1982. Decembra 1982 je bil prvo sestanek med tedanjim ravnateljem Univerzitetne knjižnice Maribor dr. Brunom Hartmanom in predstojnikom Računalniškega centra Univerze v Mariboru (sedaj Institut informacijskih znanosti Maribor) mag. Tomažem Seljakom. Dogovorila sta se, da bodo skupaj razvijali programsko opremo za knjižnico in da bodo najprej razvili programe za izposajo, kasneje pa jih dopolnjevali za druga knjižnična področja. Pri tem so jim bile za zgled druge knjižnice v Evropi, med njimi Univerzitetna knjižnica Gradec, ki so prav tako najprej uvedle računalnik za področje izposoje, nato pa na druga področja. Leta 1983 so v Računalniškem centru Univerze v Mariboru razvijali programe, v prvi polovici leta

1984 so v knjižnici vnašali podatke o uporabnikih in knjigah in 1. julija 1984 začeli izposojati s pomočjo računalnika. Sistem so naslednja leta dopolnjevali in 1. julija 1987 pričeli izposojati s sistemom črtnih kod.

Drugo področje, ki so ga v Univerzitetni knjižnici Maribor podprli z računalnikom, je bila Bibliografija Univerze v Mariboru. Sledila je katalogizacija monografskih in serijskih publikacij in neknjižnega gradiva, domoznanska dokumentacija, nabava in medknjižnična izposoja. To je bil zametek računalniško podprtih knjižničnih evidenc, iz katerih se je razvil princip vzajemnosti v slovenski knjižnični praksi. Cilj računalniško podprte obdelave je bil skrajšati in olajšati delo

knjižničarjem ter poenostaviti iskanje gradiva uporabnikom.

Vzporedno z uvajanjem informacijske tehnologije na posamezna področja v Univerzitetni knjižnici Maribor, so leta 1988 pričeli z iskanjem v zbirkah podatkov DIALOG, nato CD-ROM, lokalno in v mreži, pri čemer so sodelovali z Univerzitetno knjižnico Gradec.

Leta 1990 so Univerzitetna knjižnica Maribor, Univerzitetna knjižnica Gradec, Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani, Narodna in univerzitetna knjižnica Zagreb, Mestna in univerzitetna knjižnica Osijek, univerzitetna knjižnica Udine, Univerzitetna knjižnica Padova in Institut informacijskih znanosti pričele sodelovati pri izdelavi on-line vodnika po knjižnicah Alpe-Jadran. ...

1. Referenti prve okrogle mize (z leve proti desni): dr. Irena Sapač, mag. Franci Pivec, Davor Šoštarič

2. dr. Sigrid Reinitzer si ogleduje računalnik Paka 2000, na katerem je nastal najstarejši bibliografski zapis

... Iz skromnih začetkov, ko je Računalniški center Univerze v Mariboru (kasneje Institut informacijskih znanosti) razvil programe za Univerzitetno knjižnico Maribor je nastal sistem COBISS (Co-operative Online System and Services), v katerem so povezane knjižnice v Sloveniji (438), Srbiji, Črni gori, Makedoniji, Bosni in Hercegovini, Bolgariji in Albaniji. Obsega programe za vsa knjižnična področja in za vse vrste knjižnic.

Na prvem delu okrogle mize so se udeleženci ozrli v prehojeno pot razvoja uporabe računalnikov v preteklosti, na drugem delu okrogle mize pa so se ozrli v prihodnost: Kaj se je zgodilo s prvimi računalniškimi zapisi, kateri formati za izmenjavo podatkov in kateri standardi za katalogizacijo se uporabljajo danes, ter kakšni naj bodo sodobni katalogi za uporabnike?

Prvi bibliografski zapisi, nastali pred tridesetimi leti v računalniško podprt katalog, so napovedali novo dobo upravljanja s podatki. Ker so nastali z namenom izposoje gradiva, so bili z vidika današnje obdelave knjižničnega gradiva izredno pomanjkljivi. Zato jih je bilo potrebno

nenehno dopolnjevati in popravljati, skladno z uvedbo COMARC formata za bibliografske podatke, COMARC formata za podatke o stanju zaloge in COMARC formata za normativne podatke ob hkratnem upoštevanju ISBD standardov. V lokalni bazi Univerzitetne knjižnice Maribor je še danes okrog 20.000 zapisov, ki jih je potrebno pregledati, dopolniti in povezati z vzajemnim katalogom. Za toliko bibliografskih zapisov se na letni ravni poveča tudi lokalni katalog Univerzitetne knjižnice Maribor, zapisi pa so vključeni tudi v OCLC-jev WorldCat katalog.

Če se danes v slovenskem vzajemnem knjižničnem katalogu COBIB.SI (Cooperative Bibliographic DataBase) za shranjevanje in izmenjavo podatkov v strojno čitljivi obliki uporablja COMARC format, ki temelji na UNIMARC formatu, in če se za katalogizacijo upoštevajo ISBD standardi, se zdita najverjetnejša format in standard, ki se ju lahko nadejamo v prihodnosti, format BIBFRAME in standard RDA.

RDA (Resource Description and Access) standard je namenjen digitalnemu okolju in upošteva načela ICP (Statement of International Cataloguing Principles), ki

kot temeljne naloge kataloga razume kot: najti, identificirati, izbrati, pridobiti in raziskovati vir. Temelji na modelu FRBR (Functional Requirements for Bibliographic Records) in na modelu FRAD (Functional Requirements for Authority Data). Prednostna naloga v Sloveniji je priprava koncepta nacionalnega pravilnika z upoštevanjem izkušenj pri implementaciji RDA v drugih državah v Evropi.

Tudi format BIBFRAME je oblikovan za integracijo v širši informacijski skupnosti, saj ravno tako upošteva model FRBR. Predstavlja nov pristop, saj ločuje vsebino in fizično pojavno obliko tako, da se več manjših „zapisov“ med seboj poveže.

Ravno model FRBR ponuja večje izkoriščenje potenciala katalogov, saj postanejo katalogi s FRBR-izacijo več kot le točka za preverjanje dostopnosti iskanega gradiva – postanejo vir za raziskovanje, odkrivanje, učenje in odgovarjanje na vprašanja uporabnikov. Ker model FRBR uvaja entitete od abstraktnih do konkretnih (torej delo, izrazno obliko, pojavno obliko, in enoto) in povezave med njimi, so tudi bibliografski podatki v katalogu predstavljeni kot mreža, katalog pa razumljen kot računalniška zbirka.

Da pa se bodo sodobni katalogi čim bolj približali sodobnim uporabnikom, je potrebno v prihodnosti odgovoriti predvsem na dve vprašanji: Kako učinkovito katalogi omogočajo najdenje, identifikacijo, izbiro, pridobitev virov in raziskovanje virov? In tudi: kako naj bodo bibliografski podatki in relacije med njimi predstavljeni uporabnikom?

Okrogle mize so se udeležili predstavniki Instituta informacijskih znanosti, Univerzitetne knjižnice Maribor, Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani in drugih knjižnic. Udeležence okrogle mize je pozdravila tudi upokojena ravnateljica Univerzitetne knjižnice Gradec dvorna svetnica dr. Sigrid Reinitzer, ki je veliko let sodelovala z Univerzitetno knjižnico Maribor in Institutom informacijskih znanosti pri številnih projektih.

Pogled nazaj so nam osvežili mag. Franci Pivec, tudi moderator obeh okroglih miz, dr. Irena Sapač, upokojena rav-

nateljica Univerzitetne knjižnice Maribor, in Davor Šoštarč, direktor Inštituta informacijskih znanosti. Pogled naprej pa so nam predstavili mag. Branka Kerec iz Univerzitetne knjižnice Maribor, Tadeja Brešar iz Inštituta informacijskih znanosti, Irena Kavčič iz Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani in dr. Tanja Merčun iz Oddelka za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Predstavitve so dostopne na <http://www.ukm.um.si/novice/od-listka-do-klika>.

Ob tej priložnosti je bila pripravljena tudi priložnostna razstava. Na njej si je bilo mogoče ogledati, kako so knjižnice informirale uporabnike o gradivu od listkovnih katalogov preko prvih računalnikov do današnjih mobilnih naprav (mCobiss)

Knjižničarske novice (letn. 24, št. 7/8, str. 24) so leta 2014 v rubriki *Iz dnevnega tiska* že informirale o okrogli mizi *Od listka do klika* (Cobiss, 30-letnik iz UKM Večer, 14.10.2014, leto 70, št. 239 (Jana Juvan)). Z organizacijo okrogle mize 13. oktobra 2014 je UKM v soorganizaciji z IZUM-om osvetlila začetke računalniške bibliografske obdelave v Slovenskih knjižnicah. Pričujoči prispevek je bil pripravljen in je izšel v reviji *b.i.t.online* (2 / 2016) aprila 2016 (<http://www.b-i-t-online.de/heft/2016-02-index.php>). V KN je objavljen v celoti.

3. Referenti druge okrogle mize (z leve proti desni): mag. Branka Kerec (UKM), Tadeja Brešar (IZUM), mag. Franci Pivec (moderator), Irena Kavčič (NUK) in dr. Tanja Merčun (FF UL)

Čestitka ob novem prizidku!

IZUM od lanskega decembra bogatejši za petnadstropni prizidek

Nada Čučnik Majcen

upokojena direktorica Centralne tehniške knjižnice

nada.majcen@guest.arnes.si

Inštitut Informacijskih znanosti (IZUM) je v decembru 2015 zaključil 9,5 milijonov evrov vredno prenovu, v okviru katere so zgradili tudi nov, petnadstropni prizidek, kjer po novem deluje tudi najsodobnejši računalniški center. Ta novica me je zelo razveselila in nagovorila, da z vami delim svoje spomine. (Sem upokojenka, ki je že od študentskih let bila povezana z Centralno tehniško knjižnico.)

Vodja te prenove je bil gospod Branko Zebec, dolgoletni sodelavec takratnega računalniškega centra Univerze v Mariboru (RCUM). Prepričana sem, da se tudi g. Zebec, dobro spominja dogodkov v letu 1987, ko smo skušali, vsak po svoje, uskladiti in razvijati svoje informacijske sisteme, podprte z mikroračunalniki, ki so se počasi in sramežljivo začeli pojavljati pri nas.

V tem obdobju so se dogajale velike in hitre inovacije na področju informacijske in komunikacijske tehnologije na naših tleh, turbulentne družbeno-politične spremembe in razpad države.

Spomin me vrača v davno leto 1987, ko sem že bila ravnateljica Centralne tehniške knjižnice (CTK), njeno dejavnost pa sem kot brucka na tehnični kemiji spoznala že leta 1955.

Vsesplošno pomanjkanje strokovne literature me je vodilo v prostore CTK, kjer so tovrstno strokovno literaturo imeli.

Razvoj CTK sem spremljala tudi pozneje v vseh drugih službah, ki sem jih imela, in vedela sem, da je to knjižnica, ki je bila že od ustanovitve (l. 1949) usmerjena k uporabniku – user oriented in ne book oriented kot večina tedanjih knjižnic. Vsekakor lahko rečemo, da je bila samostojna in inovativna knjižnica. Njena dejavnost je združevala tako klasične bibliotekarske storitve kot informacijsko in dokumentacijsko dejavnost. Že zelo zgodaj se je povezovala z Evropo in dobre prakse iz tujine prenašala k nam.

Naravni razvoj dejavnosti CTK je zahteval

računalniško obdelavo podatkov in podporo ustreznih računalniških sistemov. Ob pomoči in sodelovanju gospodarstva in njihovih računalniških centrov je že leta 1972 nastala računalniško podprta baza podatkov serijskih publikacij v CTK in SRS. Prav zato so se vedno bolj kazale potrebe po redni zaposlitvi računalniških strokovnjakov v knjižnici. Teh je bilo takrat zelo malo, na drugih področjih so imeli bistveno boljše plače in odlične pogoje za delo.

Kot učenka prof. Boža Težaka v Referalnem centru Sveučilišta v Zagrebu, pionirju informatologije v Jugoslaviji, in prof. Mare Šljapah, vrhunske bibliotekarske strokovnjakinje in dolgoletne ravnateljice CTK, sem prevzela vodenje CTK 1. maja 1983, v dobri veri in prepričanju, da je to pomembna ustanova za uporabnike in širšo javnost. Trdno sem verjela, da bo moč argumentov prepričala financirje in tako omogočila nadaljnji razvoj CTK in da se bodo rešili tudi prostorski problemi. Na žalost se to ni zgodilo, vsesplošna verbalna podpora ni zadostovala, če ni bila podprta s financami.

Naj se omejim le na leto 1987; v tem letu je že nastajal KIS (knjižnični-informacijski sistem) in tudi sistem znanstveno-tehničnih informacij (SZTI). Vendar so nastajali daleč eden od drugega, vsak na svojem bregu!

CTK je bila s svojo dejavnostjo povezana tako s KIS kot SZTI; pritiski in dilemami glede koncepta razvoja ustreznega IS (informacijskega sistema) so bili veliki, prevečkrat jih ni bilo moč uskladiti, tako na vsebinski kot razvojni ravni so se porajala razhajanja. Sledili so zelo naporni sestanki, ure neskončnih usklajevanj, na organizacijskem, vsebinskem in tudi političnem področju. Vsak je branil svojo vizijo razvoja informatizacije knjižničarstva.

Usklajevanja med NUK, UKM in CTK niso dala rezultatov. Tudi na področju raziskovalne dejavnosti ni bilo nič bolje, žal demokratični in odprti pogovori niso bili možni.

V tem času se pojavi tudi X-25 JUPAK – javno

omrežje za prenos podatkov, ki se po osamosvojitvi preimenuje v SIPAX. Leta 1988 je bil izdelan program razvoja SNTIJ (Sistem Naučnih i Tehnoloških Informacija Jugoslavije), nato Študija izvedljivosti programa in idejni projekt SNTIJ. Iskal se je nosilec njegove izgradnje.

Leta 1987 je v CTK zunanja skupina računalniških strokovnjakov, ki so delali na razvoju družbenega sistema informiranja, po pogodbi začela Poslovno-informacijski sistem knjižnice (PIS CTK). Istega leta je tudi skupina strokovnjakov pod vodstvom Tomaža Seljaka iz tedanjega računalniškega centra Univerze Maribor (sedanji IZUM) dojela pomen tega trenutka. Imeli so nekajletne izkušnje z avtomatizacijo dejavnosti Univerzitetne mariborske knjižnice (UKM) in že nekaj let preučevali ameriške dosežke in prakso.

Z realno vizijo razvoja, preudarnim nastopom, spoštljivim odnosom do prenosa in implementacije bibliotekarskega znanja na računalniško obdelavo ter v sodelovanju z Raziskovalno skupnostjo Slovenijo in podpora nekaterih ministrstev so premagovali vse ovire, uspešno krmarili med Scilo in Karibdo in začeli graditi, korak po korak, informacijski sistem, ki je združeval bibliotekarsko in raziskovalno dejavnost.

Za svojo inovativno pot so leta 2011 dobili tudi prestižno priznanje UNESCO – status regionalnega centra za KIS in informacijske sisteme v raziskovalni dejavnosti. S pomočjo sredstev (večinoma evropskih) in svojim znanjem ter modrimi odločitvami so preudarno krmarili vsa ta leta in danes dosegli tisto, kar je CTK sanjala leta 1987 v svojem poslovno informacijskem sistemu (PIS CTK.) in že veliko let prej.

Vesela sem uspehov, ki so pomembni, ne le za Slovenijo, temveč tudi za širšo regijo. Dokazali so kako pomembna je uglašenost kolektiva: pravi strokovnjaki na pravem mestu in ob pravem času. In rezultati so tu!

Marija Andrejčič

šolska knjižnica OŠ Dolenjske Toplice

marija.andrejic@guest.arnes.si

Prva Topliška bralna noč

Tudi letošnji april je v Sloveniji minil v znamenju knjige, še posebno zadnji teden v tem mesecu.

V Dolenjskih Toplicah smo izvedli kar nekaj dejavnosti; v šoli smo izvedli 4. Andersenov večer, otrokom vrtca in prvošolcem smo podelili predšolsko bralno značko Mavrično ribico, učencem smo podelili zaslužena bralna priznanja za to šolsko leto, v občini pa smo v okviru projekta Rastoča knjiga izvedli Topliško bralno noč, ki je bila z vsebino tako zanimiva, da je bila uvrščena tudi v »Evropsko bralno noč« in v posebno knjigo, ki bo izšla ob tej priložnosti na državni ravni. Z evropsko bralno nočjo letos obeležujemo 400-letnico smrti kar dveh velikanov evropske literature – Cervantesa in Shakespearja. Miguel je pisal o času propada viteštva in viteških vrednot, Will je svojemu Hamletu v usta položil pereče vprašanje o prevzemanju odgovornosti in aktivne vloge v družbi. V obeh primerih gre za eksistencialno vprašanje: biti ali ne biti.

Naša Topliška noč je bila 20. aprila, ko Slovenci praznujmo svoj – slovenski dan knjige. Izvedli smo pohod po ulicah Dolenjskih Toplic in si tako ogledovali pomembnejše stavbe ter brali odlomke iz literarnih del pomembnejših ljudi, ki so živeli ali živijo v Dolenjskih Toplicah in tako prispevajo svoj del k topliški kulturi in rastoči knjigi. Približno trideset nas je spoznalo kar veliko novega, česar doslej nismo vedeli o našem lepem kraju, čeprav vsak dan hodimo po Toplicah. Pri Konvalinkovi hiši se je nam je pridružila tudi avtorica Topliškega dnevnika Maša Marguč in veliko povedala o prvem revmatologu iz Dolenjskih Toplic. Njegovo ime seveda presega topliške in dolenjske meje, saj je bil priznani in ugledni slovenski in evropski revmatolog svojega časa.

Ob tej priložnosti se za vso pomoč pri organizaciji in izvedbi zahvaljujem udeleženkam Medgeneracijskega branja, ki je potekalo v tem šolskem letu in vsem, ki ste kakorkoli pomagali pri pripravi in izvedbi noči. Organizatorici sta bili šolska in krajevna knjižnica Dolenjske Toplice. Svoj delež pa so na koncu prispevale tudi članice Društva podeželskih žena, za kar se jim tudi lepo zahvaljujem.

Upam, da bo Topliška bralna noč postala vsakoletna ob slovenskem dnevu knjige.

Lidija Štruc
Knjižnica Dravograd

lidija.struc@dra.sik.si

Zgodbe mojega kraja

Ciklus domoznanskih prireditev

Čeprav je Koroška na vse možne načine odmaknjena od središča države, premore bogate zakladnice kulturne dediščine, ki na obrobju dežele v mnogočem presežejo sorodne ustanove iz osrčja države. Posebno naklonjenost čutimo do dejavnosti, ki stremi k ohranitvi občega spomina in spoznavanju krajev ter ljudi v preteklosti in sedanjosti. Domoznanstvo – naša skupna dragocenost, ki poleg že omenjenega daje bogate sadove za prihodnost.

V Knjižnici Dravograd z namenom ohranjanja, ustvarjanja in populariziranja kulturne dediščine že deseto leto organiziramo »Zgodbe mojega kraja«. Tako smo poimenovali ciklus domoznanskih prireditev, kjer predstavljamo domačine, ki tukaj živijo ali so živeli in so s svojimi dejanji ali dosežki pustili pečat kraju. In če je prvi večer izzvenel v psiholoških tonih in osvetlil zelo specifično strokovno znanje, je naslednji pokazal vso globoko predanost mladega človeka glasbenim muzam. V naslednjih letih se nam je predstavilo še mnogo znanih osebnosti, dejavnih na različnih področjih človekovega ustvarjanja. Gostili smo slikarja, zdravnika, psihologa, glasbenico, veleposlanika, prevajalko, športnico, novinarja, psihoterapevta, organizatorja potovanj, onkologinjo, farmaceutko, zbiratelja starin, bukvarja in lokalnega posebnega.

Večina jih danes ne živi v domačem kraju in ravno zaradi tega je na teh večerih občutiti močno navzočnost emocij, predvsem ko se pogovor dotakne obdobja njihovega otroštva. Bistvo dialoga pa ni stroga poklicna pot, ampak sogovorniki razkrivajo dogodke, ki jih širša javnost še ni predhodno slišala. Ta doživetja pa so pogosto humornega značaja...

Tovrstni večeri so zelo obiskani in v sproščenem vzdušju pustijo poseben nostalgičen pečat... Občasno jih popestrimo tudi z glasbo, poezijo ali kratkim gledališkim vložkom.

Bistvo in bit teh večerov je približati širši javnosti kulturno dediščino, vpetost knjižnic v lokalno okolje in zavedanje bistva in širine knjižničnega poslanstva. Hkrati pa so ustvarjalci deležni javnega priznanja za njihov prispevek domačemu okolju.

Fotografije: Jerneja Ban

1. dr. Peter Praper, specialist klinične psihologije

2. dr. Nada Rotovnik Kozjek, specialistka za klinično prehrano

6. Alfonz Naberžnik, veleposlanik RS v Nemčiji

3. dr. Sonja Kralj Bervar, svetovalka za področje kulture pri stalnem predstavištvu RS pri EU

4. mag. Alojz Gostenčnik, ustanovitelj Turistične Agencije Relax

5. Bogomir Fajmut - Fajči, bukvar

Generacija za generacijo

Maja Vunšek

*predsednica Društva bibliotekarjev Gorenjske,
Mestna knjižnica Kranj*

maja.vunsek@mkk.si

Nastanek Društva bibliotekarjev Gorenjske (DBG) se prepleta z ustanovitvijo Društva bibliotekarjev Slovenije (DBS). Društvo bibliotekarjev Kranj je bilo ustanovljeno 17. aprila 1968 na ustanovnem občnem zboru v Kranju. Prvi izvoljeni predsednik je bil Miha Mohor iz Kranja. Konec leta 1975 se je pokazala potreba po spremembi društvenih pravil in nazivu društva. Decembra 1975 je nastal osnutek novih pravil s spremembo naziva društva v Društvo bibliotekarjev Gorenjske (DBG). Ta osnutek je bil sprejet na občnem zboru 18. februarja 1976. Prvi predsedniški mandat preimenovanega društva je v začetku leta 1977 prevzela Ljubinka Šimunac.

S tem razlogom smo torej letos obeležili 40. obletnico preimenovanja društva, ki je bila povod za tematsko oblikovan petek, 13. maj

2016, dan praznovanja. Članice izvršnega odbora društva smo se na dogodek pripravljale od nastopa mandata, torej dve leti. Kot predsednica sem prevzela odgovornost za koncept, potek in organizacijo praznovanja. Povod za vsebino je bil članek, ki ga je o društvu objavila Tatjana Šmid v zborniku 60 let strokovnega združenja slovenskih knjižničarjev, kjer pravi: »... V društvu se je porodila ideja o nastanku in ureditvi knjižničarskega muzeja. Pobuda je prišla s strani Rezke Šubic Pleničar, kot predstavnice neformalne skupine knjižničarjev. Skupina se je poimenovala Slovenski predračunalniški knjižničarji. V ta namen je bilo do sedaj zbranega že kar nekaj gradiva, Gorenjski muzej pa je ponudil manjši prostor za zbirko v Prešernovi hiši v Kranju. (Šmid, 2007)«¹ Osnovna ideja o nastanku slovenskega knjižničarskega muzeja je torej stara več kot desetletje. Ker je prišla s strani nekdanje pred-

sednice in aktivne članice našega društva, se mi je zdela primerno izhodišče za načrtovanje praznovanja.

Leta 2014 sem se kot predsednica društva začela udeleževati sej upravnega odbora Zveze bibliotekarskih društev Slovenije (ZBDS). Istega leta je vodstvo ZBDS pripravilo nov program dela za leti 2015 in 2016. Z veseljem sem ugotovila, da je v omenjen program umeščeno tudi prizadevanje ZBDS za knjižničarski muzej. (ZBDS, 2015)² Krovna zveza je oznanila, da v strokovnih krogih in različnih knjižnicah po Sloveniji že vrsto let nastaja zbirka ohranjenih knjižničarskih predmetov, ki bi jih bilo smiselno nekoč trajno arhivirati in umestiti v muzejsko zbirko za zanamce, ter kot spomin na razvoj stroke skozi čas. V okviru ZBDS je koordinacijo za dogovarjanja o nastajanju muzeja prevzela Tjaša Mrigole Jukič. Ob pogovorih o tej temi se mi je porodila ideja, da bi ob praznovanju lahko v Kranju organizirali okroglo mizo na temo ustanavljanja take muzejske zbirke. Odločila sem se, da bo to kamenček v mozaiku, ki bo morda nekoč tvoril knjižničarsko dediščino. V sredini leta 2015 so se začele intenzivne priprave na majski dogodek. Vedela sem, da moram k sodelovanju povabiti zanimive goste, ki bodo predvsem iz različnih strok, in takšne, ki bodo doprinesli k zakonodajnemu vidiku nastajanja muzeja, vsebinski ustreznosti zbirke in promociji »končnega izdelka«. Povabila sem ljudi,

Foto: mag. Barbara Kalan

¹ <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-BLKSMOOI/> <12. 6. 2016>

² http://www.zbds-zveza.si/sites/default/files/dokumenti/2013/zbds_financo_porocilo2014.pdf <12. 6. 2016>

ki so se mi zdeli kompetentni in zanimivi govorniki in vsi so sprejeli povabilo. Na okrogli mizi so tako sodelovali dr. Sabina Fras Popović, predsednica ZBDS, Tjaša Mrgole Jukič iz Knjižnice Ivana Potrča Ptuj in koordinatorka za nastanek muzeja znotraj ZBDS, mag. Barbara Ravnik, direktorica Narodnega muzeja Slovenije, mag. Tomaž Štefe, direktor Zavoda za turizem in kulturo Kranj in gospa Rezka Šubic Pleničar, upokojena ravnateljica knjižnice Antona Tomaža Linhartaradovljica in pobudnica nastanka takega muzeja. Nepogrešljiv voditelj okrogle mize je bil gospod Ivan Kanič iz Centralne ekonomske knjižnice v Ljubljani.

Debata je bila intenzivna, glavne ugotovitve nastopajočih pa naslednje: v svetu ne poznamo podobnega samostojnega muzeja (obstajajo znotraj univerz in drugih institucij), dejansko bo težko ustanoviti samostojni muzej, predvsem zaradi finančne plati in muzealskih strokovnih zahtev, so se pa nastopajoči strinjali, da bi bilo popolnoma zadovoljivo, če bi se zbirka priključila kakšnemu že obstoječemu muzeju, ZBDS strokovno podpira idejo, ne more pa zagotoviti financ zanj, s knjižničarskim muzejem lahko povežemo tudi zgodovino slovenskega jezika in pisateljevanja, muzejska zbirka bo morala s svojo udarno in drugačno zgodbo pritegniti obiskovalce in še mnogo drugega.

Foto: Anja Peternelj

Pogovori so tekli skoraj uro in pol in so spodbudili razmišljanja tudi pri poslušalcih. Na koncu se je zdelo, da ideje sploh ni nemogoče izpeljati.

Med načrtovanjem okrogle mize se je v drugi polovici leta 2015 zgodilo še ne nadejano naključje. Gorenjski muzej je z razpisom povabil lokalna društva k projektu z naslovom »Kdor ustvarja slabo ne misli«, v sklopu katerega naj bi muzej pomagal društvom organizirati priložnostno razstavo. V tem sem videla priložnost, da ob okrogli mizi publiko in širši javnosti pokažemo tudi zbirko ohranjenih predmetov, ki jih v večini hrani naše društvo. DBG sem prijavila na razpis in s prijavo smo uspeli. Tako smo dobili priložnost, da okroglo mizo tematsko celostno zaokrožimo, kar je bila na koncu dodana vrednost našemu praznovanju.

Foto: Maja Vunšek

K postavljanju razstave sem povabila vse članice in člane Društva bibliotekarjev Gorenjske. Na povabilo se je odzvalo osem članic društva iz različnih Gorenjskih knjižnic. Sodelovale smo mag. Barbara Kalan, Gorenjski muzej, Andreja Urbanec, Osnovna šola Orehek, Nataša Kokošinek, Občinska knjižnica Jesenice, Petra Puhar Kejžar, Mestna knjižnica Kranj, mag. Helena Kramp Nikač, Mestna knjižnica Kranj, Milena Enci, Mestna knjižnica Kranj, Dita Urh, Mestna knjižnica Kranj in Maja Vunšek, Mestna knjižnica Kranj. Delo je potekalo sinhrono in se je začelo s pisanjem tekstov v začetku letošnjega leta. Da smo uporabile relevantne podatke gre zahvala še enemu dobro opravljenemu delu iz leta 2015, ko smo nekatere članice izvršnega odbora DBG uredile in pregledale arhiv društva. Sledila je izbira predmetov, pri kateri smo ugotovile, da nekaj smiselnih manjka, zato smo si za razstavo manjkajoče predmete sposodili iz Osrednje humanistične knjižnice na Filozofski fakulteti v Ljubljani, iz knjižnice Gozdarskega inštituta Slovenije, iz zbirke Gorenjskega muzeja, Mestne knjižnice Kranj, Občinske knjižnice Jesenice, sposodili smo si tudi nekaj zasebnih predmetov posameznikov. Na koncu je sledila še postavitev razstave v podstrešni galeriji gradu Khislstein v Kranju. Ob vsem tem smo avtorice pripravile še zloženko o razstavi, ki predstavlja trajen spomin nanjo. V sklopu projekta smo bili deležni še lepe celostne podobe tako dogodka, vabila, zloženke kot razstave, za kar gre zahvala oblikovalki Slavici V. Okorn.

Razstava je razdeljena po tematskih sklopih in prikazuje tako društveno, kot knjižničarsko dejavnost na Gorenjskem. ...

... Uvodni del je posvečen nastanku in zgodovini društva, sledi razvoj Ljudskih knjižnic na Gorenjskem, njihove naloge in oprema. Tudi na stereotipni izgled knjižničark in knjižničarjev nismo pozabile. Ker gre za razstavo predmetov, ki smo jih v knjižnicah uporabljali v časih, ko še ni bilo računalnikov, se seveda s prihodom prvega računalnika v knjižnico razstava tudi časovno zaključí. Mlajše kolegice so se o posameznih delovnih postopkih morale pozanimati pri starejših ali že upokojenih kolegi, pri katerih so ponovno obudile spomine na njihovo ero. Med iskanjem ustreznih razstavnih eksponatov nas je presenetila ugotovitev, da je bil t. i. digitalni prehod v knjižnicah tako željno pričakován, da smo knjižničarji nehote zavrgli marsikateri predmet, ki je bil v ne tako daljni preteklosti v knjižnicah nepogrešljiv. Razstava je na ogled do 25. septembra 2016. Vabljeni!

Na koncu moram dodati, da se je celoten dogodek praznovanja odvil v prostorih Gorenjskega muzeja. Začeli smo z okroglo mizo v Vojnomirovi dvorani Ullrichove hiše, nadaljevali v podstrešni galeriji gradu Khislstein in zaključili s pogostitvijo v pedagoški delavnici muzeja. Ker pa je bilo celotno praznovanje skrbno načrtovano, smo v dopoldanskem času pred dogodki v muzeju, v dvorani Mestne knjižnice Kranj gostili tudi občni zbor delegatov ZBDS. Prisotnost stanovskih kolegic in kolegov iz cele Slovenije je bilo za nas najlepše darilo.

Naše praznično leto pa še ni pri koncu. Za jesen pripravljamo izdajo spominskega zbornika, ki ga bomo članice izvršnega odbora DBG predstavile na posvetovanju sekcij ZBDS v Mariboru. To bo še en lep in trajen spomin na motivirano družino z Gorenjske.

Foto: Maja Vunšek

Foto: Anja Peternej

Marta Strahinić

Ljudska knjižnica Metlika

marta.strahinic@guest.arnes.si

Mag. Matjaž Eržen

Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka

matjaz.erzen@knjiznica-skofjaloka.si

Litva

Udeležba na mednarodni konferenci in ogledi splošnih knjižnic

(18. - 22. 4. 2016)

V času od 18. do 22. 4. 2016, se nas je skupina petih knjižničark in knjižničarja iz slovenskih splošnih knjižnic (Matjaž Eržen, Darija Kovačič, Urška Lobnikar Paunović, Marta Strahinić in Irena Škvarč) na povabilo litovskega združenja splošnih knjižnic v mestu Anykščiai udeležila dvodnevne konference z naslovom *E-book market and libraries partnership*. Konferenca je imela mednarodni značaj, saj so bili poleg domačih referatov predstavljeni tudi referati iz Ukrajine in Slovenije. Tako je Matjaž Eržen predstavil izkušnje slovenskih splošnih knjižnic z e-knjigami, s poudarkom na portalu Biblos.

Konferenca je bila tudi priložnost za vzpostavitev novih znanstev in povezav, pa tudi druženje z našimi litovskimi gostitelji, s katerimi ima slovensko Združenje splošnih knjižnic od jeseni 2015 sklenjen dogovor o sodelovanju.

Potovanje je trajalo pet dni, od katerih je bil ponedeljek zaradi slabših prometnih povezav namenjen sami poti. Kraj konference Anykščiai je manjše mesto dobrih 100 km severno od Vilniusa, kamor smo prispeli z letalom iz Ljubljane preko Varšave. Konferenca je trajala dva dneva in naš referat je bil predstavljen že prvi dan popoldne. Omeniti velja, da večina prispevkov ni bila prevajana! Naša skupina je drugi dan, že v sredo dopoldne, konferenco zapustila, saj smo si nameravali od srede do petka ogledati tudi več knjižnic. Tako smo že v sredo dopoldne po dogovoru z gostitelji obiskali knjižnico v Anykščiai - **Anykščių L. ir S. Didžiulių Viešoji Biblioteka**.

Ker smo po predlogih gostiteljev obiskali večinoma nove ali po svoji dejavnosti izstopajoče knjižnice, se bomo tudi pri zapisu omejili le

na nekatere izstopajoče vsebine, značilne za posamezno knjižnico.

Knjižnica v mestu Anykščiai, ki ima okoli 11.000 prebivalcev, je v novi stavbi s površino okoli 1.500 m². Stavba je namensko grajena za knjižnico in ima vso tehnološko opremo, vključno s sistemom RFID ter dvigali in rampami za gibalno ovirane osebe. Knjižnica ima v svoji zbirki tudi večjo količino vinilnih plošč ter naprave za pomoč slabovidnim osebam.

Nato smo se odpravili na ogled dveh knjižnic v mestu Panevėžys, približno 50 km oddaljenem od prvega ogleda. Mesto Panevėžys je center regije in ima po litvanskem sistemu splošnih knjižnic dve splošni knjižnici – regijsko ter mestno. Najprej smo obiskali regijsko knjižnico – **Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka**, ki skrbi za mrežo več kot 30 enot na območju z več kot 100.000 prebivalci. S to knjižnico preko mreže NAPLE sister libraries od jeseni 2015 sodeluje tudi Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka. V okviru tega sodelovanja sta bili v knjižnici prav v času našega obiska postavljeni dve razstavi – kaligrafska in razstava fotografij izvedbe Škofjeloškega pasijona iz leta 2015. Gostitelji so nam pripravili tudi kratko predstavitev knjižnice in njenega dela. Stavba knjižnice je v starejši zgradbi iz 60.-70. let. Notranjost je opremljena s starejšim pohištvo, ima pa precej tehnične opreme za delo obiskovalcev in uporabnikov. Stavba knjižnice je locirana v predmestju. Kot je bilo predstavljeno, pa je njena glavna naloga skrbeti za delo mreže knjižnic v tej regiji. Popoldne tega dne smo med vodenim obiskom mesta obiskali še mestno knjižnico – **Panevėžio miesto savivaldybės viešoji biblioteka**. Knjižnica je v obnovljenih dveh združenih sta-

rejših stavbah z novejšim prizidkom. Stavba je bila obnovljena v letu 2007 in je popolnoma opremljena z vso tehnologijo za delo uporabnikov ter prijazna za uporabo kljub temu, da je v stari stavbi. Z огledom te knjižnice smo tudi zaključili ogled knjižnic v tem dnevu.

Ob vsej tehnološki opremljenosti knjižnic smo zastavljali gostiteljem vprašanje, kako pridobijo sredstva za nakup, ter dobili odgovor, da je večina opreme kupljena preko Fundacije Billa in Melinde Gates. Do tega so litovske knjižnice upravičene, ker Litva spada med revnejše države.

V četrtek nas je pot iz Panevėžysa vodila proti Kaunasu, oddaljenem približno 100 km. Med potjo smo obiskali manjše mesto Kedainiai z okrog 30.000 prebivalci. V starem mestnem jedru smo obiskali njihovo mestno knjižnico – **Kedainiau rajono savivaldybės M. D. viešosios bibliotekos**. ...

... Knjižnica je v obnovljenih in združenih dveh starejših stavbah, na nasprotni strani trga pa rastejo prostori novih prostorov knjižnice za otroke in mladino, ki so sedaj v skupni stavbi. Tudi knjižnica v Kedainiau je tehnološko dobro opremljena (tudi RFID), so pa posamezni prostori zelo majhni, saj sta bili obe obnovljeni starejši stavbi prej namenjeni bivanju prebivalcev. Večji prireditveni prostori so le na obnovljeni podstrehi. Med ogledom so naše zanimanje pritegnili tudi listki poleg izposojevalnih mest. Gostitelji so nas seznanili, da še vedno hranijo konte uporabnikov! Znano?

Popoldne nas je pot pripeljala v Kaunas, med vojnama prestolnico Litve. Po dogovoru bi sicer morali obiskati knjižnico v mestnem jedru, potem pa smo izvedeli, da nas pričakujejo v knjižnici v enem od novih predmestij – **Kauno Vincas Kudirka Šilainiu biblioteka**. Knjižnica je locirana nad trgovskim centrom in v sklopu velike stavbe z več vhodi, zato smo imeli kar nekaj težav z iskanjem pravega vhoda. Knjižnica je stara šele nekaj let in deluje predvsem z namenom zadostiti potrebam ljudi novejšega blokovega naselja. Veliko pozornosti je namenjene delu in delavnicam za otroke in mladino. Prostor knjižnice je zaradi same narave stavbe zelo odprt in opremljen z enostavno opremo, prostor za otroke pa svetel in prijetno opremljen. Pri predstavitvi smo izvedeli, da je imela knjižnica v letu 2015 vpisanih 2.748 uporabnikov (74 % odraslih in 26 % otrok) ter 44.507 obiskovalcev (71 % odraslih in 29 % otrok).

Po ogledu te knjižnice smo se napotili še na ogled knjižnice v centru mesta – **Kauno Vincas Kudirka – Jaunimo, meno ir muzikos skyrius** (oddelek za mlade, umetnost in glasbo). Knjižnica je v lepo obnovljeni starejši stavbi, ki je na zunaj z opečnato fasado videti kot manjši opuščen industrijski objekt, notranjost pa deluje popolnoma drugače. V knjižnici je poudarek na tehnologiji – 3D tiskalniki, izobraževanje in umetnost. Prostori so veliki in svetli ter prijetni za obisk. V knjižnici organizirajo tudi razna izobraževanja s področja računalništva ter umetnosti.

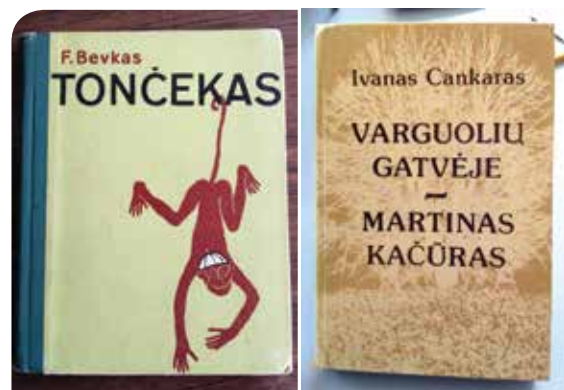
Zadnji dan našega popotovanja in obiskov smo se odpravili iz Kaunasa proti Vilnius, kjer smo že popoldne morali oddati najeto vozilo na letališču. Vseeno smo tudi v tem dnevu obiskali še dve knjižnici. Prva je bila knjižnica v mestu **Elektrenai – Elektrenai savivaldybes viesioji biblioteka**.

Mesto Elektrenai je novo mesto, nastalo po drugi svetovni vojni ob elektrarni, ki je bila tam postavljena v povojnem času. Knjižnica je zgrajena kot prizidek kulturnemu centru in je kot večina do takrat obiskanih knjižnic dobro tehnološko opremljena. Glede na novost stavbe je avtorja tega zapisa »zmotilo« predvsem to, da je gradivo na oddelku za odrasle postavljeno zelo klasično, na policah z majhnimi vmesnimi prostori. Ima pa knjižnica več prostorov, namenjenih za delo z računalniki in 3D tiskalniki. Kot zanimivost naj še omenimo, da knjižnico vodi direktorica, ki je letos dopolnila 70 let in ima 52 let delovne dobe.

Zadnji ogled smo opravili še v Vilnius, kjer smo obiskali knjižnico v enem od mestnih blokovskih predmestnih naselij – **Vilniaus miesto savivaldybes centrine biblioteka**. Knjižnica je v popolnoma obnovljenih prostorih treh nadstropij enega od blokov. Kot nova knjižnica je seveda opremljena z vso tehnologijo. Zanimivo pa je bilo srečanje v kleti knjižnice, kjer je IKT središče in oddelek za vzdrževanje tehnologije. V tem oddelku smo se srečali s kosmatim štirinožnim ljubljencem, ki ga je eden od zaposlenih pripeljal s seboj v službo. V knjižnici namreč dovolijo, da zaposleni v oddelkih, kjer ni rednih obiskovalcev, lahko s seboj v službo pripeljejo domačega ljubljence.

Naše popotovanje po Litvi, udeležba na konferenci in ogledi knjižnic so bili poučni in skrbno načrtovani, povsod so nas lepo sprejeli, poleg knjižnice so nam razkazali tudi mesto z vsemi znamenitostmi, lepotami in posebnostmi. Predstavili so nam svoje delo, predvsem projekte, ki jih izvajajo. Dobili smo nek splošen pogled na litvanske knjižnice in primerjavo s slovenskimi splošnimi knjižnicami. Tako kot pri nas so tudi v Litvi knjižnice raznolike – nekatere manj, druge bolj opremljene, nekatere novejše, spet druge so v prostorski stiski, imajo pa veliko več zaposlenih in manj knjižničnega gradiva (?) kot pri nas. Potegnili smo kar nekaj vzporednic, podobnosti v nalogah in projektih, ki jih razvijajo, pa tudi raznolikosti. Tudi v Litvi so knjižnice kulturna, izobraževalna in socialna središča za vse starostne stopnje uporabnikov. Veliko prostora v knjižnici namenjajo prostorom za druženje.

Fotografije: Irena Škvarč in Matjaž Eržen

Življenje portala Dobreknjige.si v Mestni knjižnici Grosuplje

Roman Rozina
Mestna knjižnica Grosuplje
Enota Ivančna Gorica

roman.rozina@gro.sik.si

Pogled moderatorja

Ko sem prvič slišal za portal Dobreknjige.si in sploh potem, ko sem (v zvezi s tem projektom) šel na prvo izobraževanje, ki sta ga v letu 2014 organizirali pobudnici Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper in Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica (v partnerstvu z osrednjimi knjižnicami Obalno-kraškega in Goriškega območja), mi je bilo hitro jasno, da je to prava stvar. Zamisel o tem, da bi splošni knjižničarji pisali svoje anotacije o prebranem leposlovju, je že sama po sebi zanimiva in vredna pozornosti. Realizacija te ideje pa je več kot uspela, saj je portal postal vseslovenski projekt¹. Po besedah dr. Uroša Grilca na 1. dnevu strokovnega izobraževanja Vrednotenje književnosti v knjižničarstvu in razvoj bralne kulture (15. marca v NUK-u), pa je portal (oz. njegova posebnost, da ga oblikujejo splošni knjižničarji) unikatno celo v svetovnem merilu!

Zasnova portala z vsemi njegovimi specifikami (iskalniki, način vnašanja anotacij itd.) je dobro domišljena. Čeprav snovalci projekta na začetku najbrž niso čisto natančno vedeli, kam se bo vse skupaj razvilo (kajti tak portal je »živ organizem«), je smer po eni strani dovolj jasno načrtana (anotacije sodobnega le-

poslovja), po drugi strani pa pušča vnašalcem dovolj svobode, da se lahko izrazijo, bodisi v izboru književnih del, bodisi v načinu, kako ga predstavijo - vsaj taka je moja izkušnja.

V Mestni knjižnici Grosuplje smo se štirje vnašalci že konec leta 2014 (portal je bil prvič dan v uporabo javnosti na Dan slovenskih splošnih knjižnic 20. novembra 2014) postopoma lotili vnašanja anotacij, naslednje leto (2015) pa še bolj aktivno, tako da smo sedaj, ko to pišem (maja 2016) vnesli okrog 200 knjig. Naša izkušnja je, da kolikor je vnašalcev, toliko je načinov, stilov pisanja anotacij. Še več: začne se že pri odločitvi, kaj bo kdo prebral, kar je pogojeno z osebnostnimi lastnostmi knjižničarja in marsikdaj tudi z življenjsko situacijo. Tudi odločitev o tem, katera prebrana knjiga bo predstavljena na portalu, je stvar osebne presoje.

Vnašanja v Dobreknjige.si smo se slovenski knjižničarji po mojem opažanju (in najbrž ni samo moje) lotili zavzeto, tako da je marsikatera knjiga kmalu po izidu zelo hitro vnešena. Uspeh portala, o katerem lahko leto in pol po njegovem zagonu že lahko govorimo (temu so v prid številni ogledi spletnih uporabnikov), prča o tem, da se knjižničarji zavedamo pomena promocije kakovostnega leposlovja in da smo portal prepoznali kot primeren in prepričljiv medij za tovrstno dejavnost. Obenem pa se v vsem tem izkazuje vitalnost slovenskih splošnih knjižnic, ki se zavedajo pomena hitrega prilagajanja in odzivanja na »trgu« digitalnega globalnega sveta.

Seveda so možni različni pristopi pri vnašanju v portal. Eden od teh je ta, da preberemo npr. knjižno novost z mislijo, da jo bomo predstavili na portalu. To je čisto možen in legitimen ...

¹ Več o portalu si lahko preberete v prispevku: Malec, L., 2014. Predstavitve spletnega portala Dobreknjige.si. V: Klemen, A., Resman, S. Knjižnica, srce mesta : vrednotenje književnosti za potrebe knjižnic : [enodnevno strokovno posvetovanje z okroglo mizo, sredo, 21. maj 2014, Mestna knjižnica Ljubljana, Kersnikova 2, Ljubljana], Ljubljana: Mestna knjižnica Ljubljana, str. 13-15.

Zbornik s tem prispevkom je dostopen tudi na spletu: https://issuu.com/knjiznicajubljana/docs/zbornik_knjiznica_srce_mesta_2014.

... pristop, ki pripomore k temu, da so kakovostne novitete hitro vnešene in so o njih bralci ažurno obveščeni. Pri sebi pa sem kmalu ugotovil, da mi ta pristop ne odgovarja najbolj. Ščasoma sem prišel do zaključka, da si želim spontanega oz. nenačrtnega bralnega izbora, saj mi je predvsem v tem primeru branje v resnično zadovoljstvo. Če potem ugotovim, da je prebrana knjiga že vnešena v portal, je to samo dober znak, da je še kdo prepoznal kakovost te knjige ... Morda v zvezi s tem še ena misel: včasih največ zadovoljstva pri branju marsikdaj prinese prav knjiga, ki ni oglaševana in ne izide vedno pri velikih založbah - in jo knjižničarji marsikdaj po krivici prezremo. Izkaže pa se lahko, da je taka knjiga pravi biser, ki še kako zasluži, da jo vnesemo v portal ter jo na nek način »rešimo« pred pozabo. Kljub temu naj ta del zapisa zaključim z mislijo, da je v končni fazi dobro, da so pristopi pri odločanju za branje in kasneje za vnos anotacije različni - kot smo si raznoliki knjižničarji. Vsekakor pa moderator s »kilometrino« tudi zori, tako da slej ko prej ugotovi, kakšen pristop pri bralnem izboru in kasneje pri vnašanju je najbolj njegov in pristen.

In kako »živijo« Dobreknjige.si v Mestni knjižnici Grosuplje? Najprej smo o tej novosti (in o vseh možnostih, ki jih prinaša) na trgu slovenskih portalov o knjigah začeli seznanjati naše uporabnike - z razdeljevanjem kazalk in drugega informativnega gradiva ter z ustnim informiranjem o portalu. Je pa res tudi, da se je marsikdo s portalom seznanil (in tako je tudi danes) kar sam z brskanjem po spletu: Dobreknjige.si so namreč dobro »oglaševane« in sedaj že trdno usidrane na spletu, tako da iskalniki hitro ponudijo to možnost. Kljub temu smo se v Enoti Ivančna Gorica odločili, da portal oz. kakovostne knjige, ki jih prinaša, še dodatno promoviramo in ustvarimo dodatno ponudbo za naše uporabnike. S sodelavko, ki poleg mene v naši Enoti vnaša anotacije, sva zbrala najine vnose v vsak svoj fascikel in ju postavila na dovolj vidno mesto, tako da lahko uporabniki dobijo koristno bralno idejo, po drugi strani pa je to motivacija, da še sami začnejo brskati po portalu. Odziv uporabnikov na najine anotacije je dober: marsikateri bralec v današnji poplavi vsakršnega leposlovja dobi sebi primerno bralno idejo in prebrano knjigo tudi pohvali. Vse to je nama s sodelavko dodaten motiv tako za vnašanje prebranega v Dobreknjige.si kot tudi za ažurno dodajanje anotacij v fascikle. V drugih oddelkih Mestne knjižnice Grosuplje je skrb knjižničarjev

za popularizacijo kakovostnih knjig, ki jih priporoča portal (in seveda tudi ostalih), prav tako vedno navzoča: bodisi prek osebnega svetovanja, bodisi z izpostavitvijo takih knjig na posebni polici (npr. z napisom »Tudi te so dobre«), kar je eden od preizkušenih načinov, da kakovostno leposlovje najde pot do bralcev.

To je samo nekaj utrinkov o tem, kaj prinaša portal Dobreknjige.si med knjižničarje in bralce v naši knjižnici. Za bolj ekzaktne ugotovitve o tem, kako je ta spletna storitev zaživela med našimi bralci in o morebitnih novih bralnih navadah naših uporabnikov, ki jih pogojuje portal, bi bilo potrebno izvesti primerno anke-to. Morda bo to v naši knjižnici naslednji korak, ki bo pripomogel k popularizaciji portala in posledično k branju kakovostnih knjig.

K vsemu povedanemu pa dodajam še pohvalo pobudnikom oz. vsem, ki so pripomogli, da je portal v tako širokem obsegu zaživel in živi v slovenskem digitalnem prostoru. Da je snovalcem tega projekta še kako mar za kakovost

(v smislu izbora knjig in vnešenih anotacij), priča tudi letošnje strokovno izobraževanje z naslovom »Vrednotenje književnosti v knjižničarstvu in razvoj bralne kulture«. Veliko število udeležencev na tem dogodku (in tudi pozitivne ocene le-tega) potrjuje, da je smer prava in obeta, da bo tudi to izobraževanje pripomoglo k temu, da bodo anotacije še boljše in naši uporabniki (ki jim je portal namenjen in zaradi katerih vse to delamo) še bolj zadovoljni. Zadovoljni uporabniki pa so najboljše ogledalo strokovnega dela nas, knjižničarjev oz. prave smeri, kamor potujejo splošne knjižnice.

Ustanovitev Sekcije šolskih knjižničarjev SVIZ

Marija Andrejčič

predsednica Sekcije šolskih knjižničarjev pri SVIZ

marija.andrejic@guest.arnes.si

SVIZ (v nadaljevanju sindikat vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture) združuje vse zaposlene javnega sektorja, ki se prostovoljno s pristopno izjavo vključijo v SVIZ. Večina članov je seveda učiteljev in profesorjev, vendar pa sem spadamo še zaposleni drugih profilov, kot so: vzgojiteljice, administrativno – računovodski in tehnične delavci, svetovalni delavci, delavci v kulturi, specialni pedagogi, zaposleni srednjih in višjih šol ter dijaških domov, zaposleni v visokem šolstvu, v glasbenih šolah in v zavodih za izobraževanje odraslih, upokojenci in seveda šolski knjižničarji. Delo v posameznih področjih se zelo razlikuje, zato se posamezne skupine zaposlenih znotraj SVIZ-a združujejo v svoje sekcije, kjer lahko lažje in uspešneje rešujejo svoje probleme. Menim, da je tudi delo šolskih knjižničarjev specifično, ki se tudi precej razlikuje od dela drugih strokovnih delavcev v šoli, zato sem se zelo prizadevala za ustanovitev Sekcije šolskih knjižničarjev. Pri tem mi je zelo veliko pomagal Marjan Gojkovič, namestnik našega glavnega tajnika, Branimirja Štruklja, za kar se mu ob tej priložnosti najlepše zahvaljujem. Tako je bila letos spomladi na kongresu v Portorožu ustanovljena tudi Sekcija šolskih knjižničarjev, ki združuje šolske knjižničarje vseh sfer zaposlenih v vzgoji, izobraževanju, znanosti in kulturi. Ustanovni sestanek pa je bil 12. maja v Ljubljani. Tu smo oblikovali predsedstvo in šestčlanski odbor, ki se bo sestajal dvakrat letno v Ljubljani, v glavnem pa bo delo potekalo na terenu preko elektronske pošte. Začrtali smo delo do našega oktobrskega srečanja v živo v Ljubljani. To bo delovni čas šolskih knjižničarjev oziroma bolj natančno prisotnost knjižničarjev na delovnem mestu. Gospa Jadranka Zupanc iz pravne službe SVIZ za osnovne šole je podala smernice o delovnem času šolskih knjižničarjev in povedala, da bodo prednostno obravnavali delo

šolskih knjižničarjev z učbeniškim skladom. Temeljno načelo je bilo, da delo z učbeniškim skladom mora biti plačano. Ta pogajanja so že skoraj končana. Druga tema, ki jo je izpostavila naša pravnica, pa je napredovanje in priznavanje kvalifikacij knjižničarjev v vseh sferah javnega sektorja.

Naša Sekcija šteje tako kot druge 27 članov, kar pomeni, da ima vsak odbor SVIZ po enega predstavnika. Zastopani so knjižničarji osnovnih šol, knjižničarji OŠ z vrtci, srednjih šol, kulture, znanosti. Upam, da nam bo z združenimi močmi uspelo urediti vsaj nekaj na področju dela šolskih knjižničarjev.

Izbral in priredil

Miha Mali

Narodna in univerzitetna knjižnica

miha.mali@nuk.uni-lj.si

Iz dnevnega tiska

Kamnik z medkulturno zbirko, s katero se ne more pohvaliti veliko slovenskih knjižnic

Multimedijški center RTV, 21. 6. 2016, (dostopno na www.rtv slo.si)

Admir Baltić

V Knjižnici Franceta Balantiča v Kamniku je obiskovalcem na voljo prav posebna večjezična medkulturna knjižna zbirka. Nastala je kot plod ugotovitve, da je v mestu veliko priseljencev, ki jim nimajo ničesar ponuditi v njihovem jeziku. Bralcem jezikov nekdanje Jugoslavije tako ponujajo medkulturno zbirko, s katero se ne more pohvaliti veliko slovenskih knjižnic. »Veliko gradiva smo dobili zastonj kot donacije iz veleposlaništev, tako srbskega, bosanskega, kosovskega, tudi črnogorskega, veliko pa so nam darovali posamezniki, med njimi tudi pesnik Josip Osti. Zanimivo je, da si knjige iz zbirke izposojajo tudi tisti Slovenci, ki si želijo obuditi znanje srbsčine ali hrvaščine«, je dejala direktorica knjižnice Breda Podbrežnik Vukmir. Razen tega je pristavila, da bi si v knjižnici želeli sodelovati z družinami in majhnimi otroki iz vrst manjšinskih skupnosti v Kamniku. S tem namenom sodelujejo tudi s kamniškim vrtcem Zarja. Knjige v določeni meri knjižnica tudi kupuje. Trenutno se najlažje dobijo hrvaške knjige. Nekoliko težje je s pridobitvijo bosanskih, albanskih in srbskih knjig. Poleg medkulturne večjezične knjižne zbirke imajo v kamniški knjižnici v okviru projekta »Jezik, moj, tvoj, naš« tudi tečaj slovenščine za tujce. Tako lahko pripadniki manjšinskih skupnosti v Kamniku ostajajo v stiku s svojim maternim jezikom in se hkrati učijo jezika okolja, v katerem živijo.

Borza dela: v knjižnico po službo

Dnevnik, 13. 5. 2016, leto 66, št. 110, str. 9

Živa Rokavec

»Borza dela« - informacijski servis Mestne knjižnice Ljubljana, ki se nahaja na enoti Knjižnica Otona Župančiča praznuje dvajset let. Informacijski center je namenjen vsem iskalcem zaposlitve ali dela, tako brezposelnim kot zaposlenim, študentom, dijakom in upokojemcem. »Po osamosvojitvi je zaradi prestru-

turiranja gospodarstva brezposelnost naraščala in to smo kmalu opazili tudi v knjižnici. Skupaj z Zavodom za zaposlovanje RS smo zato pripravili projekt aktivne politike zaposlovanja«, se začetkov projekta spominja vodja »Borze dela« Lilijana Pahor. Informacijski center spodbuja obiskovalce »Borze dela« (do lani je na njena vrata potrkalo že 3850 iskalcev zaposlitve) k vseživljenjskemu učenju ter k samostojnemu in aktivnemu raziskovanju in pridobivanju informacij s področja zaposlovanja, izobraževanja in usposabljanja. Ekipa »Borze dela« brezposelnim svetuje pri pisanju življenjepisa, ki ga lahko tudi brezplačno natisnejo, uporabniki pa lahko za določen čas tudi uporabljajo tamkajšnje računalnike. Lilijana Pahor pa se tudi že ozira v prihodnost. Želi si, da bi Borza dela v bodoče bila umeščena v nek prostor, ki bi bil hkrati tudi ustvarjalni kotiček, opremljen s 3D-tiskalniki, šivalnimi in pletilnimi stroji. Tako bi se lahko povezali s srednjimi šolami in fakultetami, da bi lahko dijaki in študentje pri njih opravljali prakso.

Vabijo k sodelovanju

Večer, 26. 5. 2016, leto 72, št. 121, str. 23

Slavica Pičenko Peklar

V marcu je zaživela prenovljena Kamra, domoznanski spletni portal slovenskih splošnih knjižnic (spletna stran www.kamra.si). Kamra deluje kot spletni portal, ki iz enega mesta omogoča on-line dostop do digitaliziranih vsebin slovenske kulturne dediščine, ki jih sicer na tradicionalen način zbirajo knjižnice, muzeji, arhivi ter druge kulturne in izobraževalne ustanove. Izbrana tema je opisana z besedilom in opremljena z dokumenti, fotografijami, video in avdio gradivom. Melita Zmazek, zaposlena v domoznanskem oddelku ptujske knjižnice in urednica Kamre za Spodnje Podravje, vabi vse, da v album prispevajo svojo fotografijo. To lahko storijo po opravljeni registraciji na sedežu regijskega uredništva na ustrezni osrednji območni knjižnici – v primeru Spodnjega Podravja je to Knjižnica Ivana Potrča Ptuj. Melita Zmazek darovalcem fotografij svetuje, da naj vnesenemu predmetu dodajo osnovne podatke za opis in da naj hkrati pripišejo svoje spomine, na primer, ob kakšni priložnosti je bila posneta fotografija, zakaj je pomembna in v povezavi s čim bi jo kazalo izpostaviti. Melita Zmazek vsako posredovano gradivo pred objavo seveda temeljito pregleda.

"Eden najpomembnejših ciljev" - a samo na papirju

Večer, 13. 6. 2016, leto 72, št. 136, str. 4-5.

Branka Bezjak

Mariborska knjižnica je splošna javna knjižnica z mrežo 19 enot knjižnic in potujočo knjižnico ter premičnimi zbirkami, deluje pa na območju 14 občin. Preteklo soboto je že peto leto zapored pripravila dan knjižnice, z različnimi dogodki in delavnicami na Rotovškem trgu v Mariboru. Poleg druženja se je okoli 150 obiskovalcev dogodka udeležilo tudi »Teka za knjižnico«. Ob tej priložnosti je Mariborska knjižnica tudi opozorila na potrebo po novih prostorih, kamor bi lahko preselili sedanjo zbirko Knjižnice Rotovž, ene izmed bolj pomembnih enot Mariborske knjižnice. Trenutne razmere v Knjižnici Rotovž so resnično nevzdržne. Med drugim je prenatrpana z gradivom, razen tega ne more poslovati na sodoben način, saj bralci nimajo prostora za izbiranje gradiva in za druženje. Razen tega ni prostora za računalniško in drugo nujno potrebno tehnično opremo. Prav tako ni denarja za nabavo najnovejšega gradiva. Za ustrezno finančno podporo za opravljanje knjižnične dejavnosti je kot ustanoviteljica zadolžena predvsem Mestna občina Maribor, ki pa s prstom kaže na državo, ki občinam iz leta v leto odteguje denar za izpolnjevanje tovrstnih zakonskih nalog. Na težave Mariborske knjižnice opozarjajo tudi številna znana imena iz literarnega, političnega in drugih področij družbenega življenja, ki so Mestno občino Maribor in mariborskega župana Andreja Fištravca pred kakšnim mesecem dni pozvali k večji zagnanosti pri reševanju perečega vprašanja. Mariborska knjižnica je zbrala tudi 4000 podpisov podpore državljanov za gradnjo nove knjižnice.

Kot zanimivost

Center za razvoj knjižnic,
Narodna in univerzitetna knjižnica

V splošnih, visokošolskih, specialnih in v nacionalni knjižnici je bilo leta 2015 redno zaposlenih (za določen in za nedoločen čas) 1.893 oseb. Le 240 ali 12,7 % redno zaposlenih je bilo mlajših od 35 let. Po podatkih SURS je bilo leta 2015 v tej starostni skupini 27,2 % vseh delovno aktivnih prebivalcev.

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

Turjaška ulica 1, 1000 Ljubljana
tel.: 01 2001-176, faks: 01 4257-293, e-pošta: info@zbds-zveza.si

Na podlagi Pravilnika o podeljevanju Čopovih diplom, Čopovih priznanj in Čopovih plaket (v nadaljevanju Pravilnik), sprejetega na občnem zboru Zveze bibliotekarskih društev Slovenije (v nadaljevanju Zveza), dne 13. maja 2014, objavlja Komisija za Čopove diplome, Čopova priznanja in Čopove plakete naslednji

RAZPIS ZA PODELITEV ČOPOVIH DIPLOM, ČOPOVIH PRIZNANJ IN ČOPOVIH PLAKET V LETU 2016

Čopove diplome, Čopova priznanja in Čopove plakete so najvišje državne nagrade za izjemne uspehe na področju knjižničarstva, ki so širšega družbenega pomena in prispevajo k napredku knjižničarske stroke.

Čopova diploma se podeli za izredno pomembno življenjsko delo na področju knjižničarstva, ki je širšega pomena in prispeva k ugledu in napredku knjižničarske stroke. Čopove diplome se podeljujejo posameznikom, ki so člani rednih ali pridruženih članov Zveze.

Čopovo priznanje se podeli za enkratne dosežke, ki so plod izvirnih strokovnih pristopov ali za posebne zasluge pri popularizaciji knjižničarstva, krepitvi ugleda knjižničarjev, knjižnic in knjižničarske stroke v javnosti ter za zasluge pri razvoju knjižnične dejavnosti. Čopova priznanja se podeljujejo posameznikom, ki so člani rednih članov Zveze, rednim članom Zveze ter pridruženim članom Zveze.

Čopova plaketa se podeli organizacijam, ki podpirajo delovanje Zveze in njenih članov oziroma imajo posebne zasluge za popularizacijo in napredek knjižničarske stroke (sponzorjem, donatorjem, društvom, ustanovam ipd.).

Čopovo diplomo lahko posameznik prejme le enkrat, Čopovo priznanje in Čopovo plaketo pa lahko posameznik ali organizacija prejmeta tudi večkrat.

Predlagatelje prosimo, da so še posebej pozorni na 12. člen Pravilnika o podeljevanju Čopovih diplom, Čopovih priznanj in Čopovih plaket. Kandidate za Čopovo diplomo, Čopovo priznanje in Čopovo plaketo lahko Komisiji za Čopove diplome, Čopova priznanja in Čopove plakete **predlagajo redni in pridruženi člani Zveze, knjižnice ter druge organizacije s področja knjižničarstva. Kandidate lahko predlaga tudi strokovni odbor Zveze.**

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

Turjaška ulica 1, 1000 Ljubljana
tel.: 01 2001-176, faks: 01 4257-293, e-pošta: info@zbd-s-zveza.si

Kandidati za prejem **Čopove diplome** morajo izpolnjevati **najmanj dva od naslednjih kriterijev**:

- prispevek kandidata h krepitvi profesionalne zavesti knjižničarjev ter družbenega položaja in ugleda knjižničarjev, knjižnic in knjižničarske stroke, ki se izkazuje z njegovim aktivnim delovanjem v Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije, njenih rednih ali pridruženih članih oziroma drugih organizacijah s področja knjižnične dejavnosti v Sloveniji in tujini;
- prispevek kandidata k razvoju bibliotekarske znanosti, ki se izkazuje z njegovimi dosežki na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti in objavljanja strokovnih in znanstvenih prispevkov;
- prispevek kandidata k razvoju strokovne usposobljenosti knjižničarjev in informacijske pismenosti prebivalstva, ki se izkazuje z njegovim sodelovanjem v izobraževanju knjižničarjev in uporabnikov knjižnic;
- prispevek kandidata k razvoju in afirmaciji knjižnic, ki se izkazuje z njegovim uspešnim delom na področju vodenja in razvoja knjižnice oziroma knjižničnih storitev ter njihove promocije v lokalnem in širšem okolju;
- prispevek kandidata k razvoju knjižničnega sistema in knjižničnih mrež, ki se izkazuje z njegovim sodelovanjem pri pripravi strokovnih osnov za razvoj sistema in mrež ter spodbujanjem partnerstev in povezovanja na državni ali mednarodni ravni.

Predlogi za podelitev Čopove diplome morajo izkazati delo in dosežke predlaganega nagrajenca v daljšem časovnem obdobju. V opredelitvi predlogov in pri upoštevanju kriterijev za izbor nagrajenca morajo posamezne aktivnosti zajemati najmanj 15 letno obdobje dejavnosti predlaganega kandidata.

Predlagatelj poda predlog kandidata za nagrado na obrazcu, ki je priloga tega razpisa.

Kandidati za prejem **Čopovega priznanja** morajo izpolnjevati **najmanj dva od naslednjih kriterijev**:

- prispevek kandidata h krepitvi položaja in k spodbujanju razvoja knjižnic, ki se izkazuje z doseganjem vidnih strokovnih dosežkov na področju organizacije, vodenja in evalvacije knjižnice ter njene promocije v lokalnem in širšem okolju;
- prispevek kandidata k razvoju knjižnične dejavnosti, ki se izkazuje z uvajanjem inovacij in izboljšav v delovno okolje, delovne postopke in delovne procese knjižnice;
- prispevek kandidata k razvoju knjižničnih storitev, ki se izkazuje z razvijanjem in uvajanjem učinkovitih in uporabnikom prijaznih storitev ter zagotavljanjem pogojev za njihovo uporabo;

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

Turjaška ulica 1, 1000 Ljubljana
tel.: 01 2001-176, faks: 01 4257-293, e-pošta: info@zbd-s-zveza.si

- prispevek kandidata k dvigu informacijske pismenosti prebivalstva, ki se izkazuje z uvajanjem sodobnih oblik in načinov informacijskega opismenjevanja;
- prispevek kandidata h krepitvi sodelovanja in povezovanja zaposlenih v knjižničarstvu, ki se izkazuje z organizacijo in izvedbo skupnih projektov, strokovnih srečanj;
- prispevek kandidata h krepitvi položaja knjižničarjev, ki se izkazuje z aktivnim zastopanjem družbenih in profesionalnih interesov zaposlenih v knjižničarstvu v lokalnem in širšem okolju ter zavzemanjem za njihovo profesionalno integriteto.

Predlog za podelitev nagrade mora izkazati dejavnost in dosežke predlaganega nagrajenca v časovnem obdobju najmanj zadnjih petih let pred objavo razpisa.

Predlagatelj poda predlog kandidata za nagrado na obrazcu, ki je priloga tega razpisa.

Kandidati za prejem **Čopove plakete** morajo izpolnjevati **najmanj dva od naslednjih kriterijev:**

- prispevek k razvoju knjižnične dejavnosti, ki se izkazuje z uvajanjem inovacij in izboljšav v delovno okolje, delovne postopke in delovne procese knjižnice v sodelovanju s knjižnicami;
- podpora prizadevanjem k razvoju knjižničnih storitev, ki se izkazuje z razvijanjem in uvajanjem učinkovitih in uporabnikom prijaznih storitev ter zagotavljanjem pogojev za njihovo uporabo v sodelovanju s knjižnicami;
- prispevek k dvigu informacijske pismenosti prebivalstva, ki se izkazuje z uvajanjem sodobnih oblik in načinov informacijskega opismenjevanja;
- prispevek h krepitvi sodelovanja in povezovanja zaposlenih v knjižničarstvu, ki se izkazuje z organizacijo in izvedbo skupnih akcij,
- večletno sponzoriranje (najmanj 2 leti) delovanja Zveze ali njenih posameznih akcij.
- donatorstvo (najmanj 2 leti).

Predlogi za podelitev Čopove plakete morajo izkazati prispevek predlaganega nagrajenca v daljšem časovnem obdobju.

Predlagatelj poda predlog kandidata za nagrado na obrazcu, ki je priloga tega razpisa.

Kandidati za Čopovo diplomu, Čopovo priznanje in Čopovo plaketo se ne morejo predlagati sami. V primeru nejasnosti se smiselno uporabljajo določbe Pravilnika.

Predloge z vso potrebno dokumentacijo pošljite v zaprti kuverti z oznako **»RAZPIS 2016«** **najkasneje do 15. septembra 2016 na naslov:**

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV
SLOVENIJE

Turjaška ulica 1, 1000 Ljubljana
tel.: 01 2001-176, faks: 01 4257-293, e-pošta: info@zbd-s-zveza.si

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

Komisija za Čopove diplome, Čopova priznanja in Čopove plakete

mag. Slavica Rampih, predsednica

Turjaška 1

1000 Ljubljana

Komisija za Čopove diplome, Čopova priznanja in Čopove plakete si pridržuje pravico, da nepopolnih vlog ne obravnava. Komisija odloči o izbiri kandidatov v roku 30 delovnih dni po poteku razpisa, predsednik Komisije pa o izbiri obvesti Upravni odbor Zveze najkasneje 30 dni pred predvidenim datumom podelitve. Upravni odbor Zveze obvesti kandidate o nagradah najmanj 15 dni pred izročitvijo le teh.

Čopove nagrade bodo podeljene predvidoma 21. decembra 2016.

mag. Slavica Rampih, predsednica
Komisija za Čopove diplome, Čopova priznanja in Čopove plakete,
:

Priloge:

- Predlog za Čopovo diplomu
- Predlog za Čopovo priznanje
- Predlog za Čopovo plaketo

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

Turjaška ulica 1, 1000 Ljubljana
tel.: 01 2001-176, faks: 01 4257-293, e-pošta: info@zbds-zveza.si

KOMISIJA ZA ČOPOVE DIPLOME, ČOPOVA PRIZNANJA IN ČOPOVE PLAKETE

KANDIDAT ZA ČOPOVO DIPLOMO

Čopova diploma se podeli za izredno pomembno življenjsko delo na področju knjižničarstva, ki je širšega pomena in prispeva k ugledu in napredku knjižničarske stroke. Čopovo diplomu lahko prejme posameznik, ki je član rednega ali pridruženega člana Zveze.

predlagatelj (naziv in naslov):
kandidat (ime in priimek):
zaposlen v/na (naziv ustanove):
naslov ustanove:
delovno mesto:
stalni naslov :
član društva bibliotekarjev (naziv društva): od leta:
plačana članarina za leto 2016 ☐ DA ☐ NE
kontaktni podatki: telefon: _____ faks: _____ e-pošta: _____

Osební podatki o kandidatu bodo uporabljeni za potrebe vodenja postopka izbora nagrajenca, in sicer v skladu z zakonodajo s področja varovanja osebnih podatkov.

SPREMNA DOKUMENTACIJA:

1. kratek življenjepis z opisom strokovnega udejstvovanja kandidata in njegovo strokovno bibliografijo,
2. opis kandidatovih dosežkov z utemeljitvijo njihovega vpliva na lokalno oziroma širšo strokovno in družbeno javnost,
3. obrazložitev, iz katere je razvidno v kolikšni meri kandidat ustreza razpisnim kriterijem (razvidno mora biti izpolnjevanje posameznih kriterijev).

Žig

Kraj in datum:

Podpis odgovorne osebe predlagatelja:

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

Turjaška ulica 1, 1000 Ljubljana
tel.: 01 2001-176, faks: 01 4257-293, e-pošta: info@zbd-s-zveza.si

KANDIDAT ZA ČOPOVO PRIZNANJE

Čopovo priznanje se podeli za enkratne dosežke, ki so plod izvirnih strokovnih pristopov ali za posebne zasluge pri popularizaciji knjižničarstva, krepitvi ugleda knjižničarjev, knjižnic in knjižničarske stroke v javnosti ter za zasluge pri razvoju knjižnične dejavnosti.

Čopovo priznanje lahko prejme posameznik, ki je član rednega ali pridruženega člana Zveze.

predlagatelj (naziv in naslov):
kandidat (ime in priimek):
zaposlen v/na (naziv ustanove):
naslov ustanove:
delovno mesto:
stalni naslov :
član društva bibliotekarjev (naziv društva):
od leta:
plačana članarina za leto 2016 ☐ DA ☐ NE
kontaktni podatki:
telefon: _____ faks: _____ e-pošta: _____

Osební podatki o kandidatu bodo uporabljeni za potrebe vodenja postopka izbora nagrajenca, in sicer v skladu z zakonodajo s področja varovanja osebnih podatkov.

SPREMNA DOKUMENTACIJA:

1. kratek življenjepis z opisom strokovnega udejstvovanja kandidata in njegovo strokovno bibliografijo,
2. opis kandidatovih dosežkov z utemeljitvijo njihovega vpliva na lokalno oziroma širšo strokovno in družbeno javnost,
3. obrazložitev, iz katere je razvidno v kolikšni meri kandidat ustreza razpisnim kriterijem (razvidno mora biti izpolnjevanje posameznih kriterijev).

Žig

Kraj in datum:

Podpis odgovorne osebe predlagatelja:

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

Turjaška ulica 1, 1000 Ljubljana
tel.: 01 2001-176, faks: 01 4257-293, e-pošta: info@zbd-s-zveza.si

KANDIDAT ZA ČOPOVO PLAKETO

Čopovo plaketo se podeli za enkratne dosežke tistim podpornikom (sponzorjem, donatorjem, društvom, ustanovam ipd.) Zveze, ki s svojimi aktivnostmi spodbujajo in podpirajo delovanje Zveze in njenih članov, oziroma imajo posebne zasluge za popularizacijo in napredek knjižničarske stroke.

predlagatelj (naziv in naslov):
predlagani kandidat - društvo oz. organizacija (uradni naziv):
naslov društva oz. organizacije:
odgovorna oseba društva oz. organizacije:
društvo oz. organizacija je redni ali pridružen član Zveze bibliotekarskih društev Slovenije: ☐ DA ☐ NE
kontaktni podatki: telefon: _____ faks: _____ e-pošta: _____

SPREMNA DOKUMENTACIJA:

1. opis kandidatovih dosežkov z utemeljitvijo njihovega vpliva na lokalno oziroma širšo strokovno in družbeno javnost,
2. obrazložitev, iz katere je razvidno v kolikšni meri kandidat ustreza razpisnim kriterijem (razvidno mora biti izpolnjevanje posameznih kriterijev).

Knjižničarske novice so informativni bilten, ki seznaja slovenske knjižnične delavce s tekočimi dogajanji in novostmi v stroki. Objavlja strokovne članke, poročila s strokovnih posvetovanj, srečanj in sestankov, prispevke o pomembnih dogodkih in novostih v knjižnicah, prispevke o projektih, v katerih sodelujejo knjižnice, intervjuje, mnenja in ocene, spominske in podobne zapise, obvestila in razpise ter obvestila o prireditvah, posvetih in drugih strokovnih dogodkih.

Navodila za pripravo prispevkov

Jezik objavljenih prispevkov je praviloma slovenski, v skladu z odločitvijo uredništva, pa tudi angleški. Avtorji morajo uredništvu poslati jezikovno pravilno besedilo. Prejetih tekstov uredništvo ne lektorira. Avtor tudi v celoti odgovarja za vsebino prispevka. Avtorsko pravico do objavljenih prispevkov ima izdajatelj publikacije, avtor obdrži moralne avtorske pravice.

Naslov prispevka mora biti kratek in jasen, dopolni se lahko s podnaslovom. Pri poročilih s strokovnih posvetovanj in drugih srečanj naj bodo v naslovu/podnaslovu prispevka navedeni naslov posvetovanja oziroma srečanja ter kraj in datum dogodka.

Pod naslovom naj bo naveden avtor prispevka (oziroma avtorji), in sicer vedno v polni obliki (ime in priimek). Če je avtorjev več, naj sami določijo vrstni red imen avtorjev. Poleg imena avtorja je treba navesti tudi sedež ustanove, kjer je avtor prispevka zaposlen ali ime fakultete, če je študent, ter elektronski naslov avtorja. Tudi pri večjem številu piscev je treba pri vsakem posamezniku navesti vse zahtevane podatke. Pri citiranju virov naj avtorji upoštevajo navodila revije Knjižnica. Dolžina prispevka naj ne presega 20.000 znakov (vključno s presledki).

Prispevek lahko poleg teksta vsebuje tudi slike (preglednice, diagrame, fotografije ipd.). Vsaka slika naj ima zaporedno številko in naslov. Če avtor slik ne vključi v besedilo prispevka, naj bo v njem jasno označeno, katera slika sodi na določeno mesto v tekstu. Pri vsaki sliki je treba navesti tudi njeno avtorstvo (avtor je lahko pisec prispevka ali kdo drug). Pri portretni fotografiji je potrebno navesti tudi imena oseb v polni obliki (ime in priimek), in sicer z začetno navedbo »Od leve proti desni: ...«. Avtor prispevka mora uredništvu predložiti pisne izjave oseb na portretni fotografiji, da se strinjajo z javno objavo fotografije v Knjižničarskih novicah. Slikovno gradivo lahko avtorji priložijo tudi v JPG ali PNG formatu.

Z oddajo prispevka uredništvu se šteje, da avtor soglaša z objavo svojega prispevka v tiskani in elektronski obliki Knjižničarskih novic.

Pošiljanje prispevkov

Prosimo, da članke in prispevke pošljete uredništvu publikacije v elektronski obliki, in sicer na naslov knjznicarske.novice@nuk.uni-lj.si. Prispevki niso honorirani.

Uredništvo Knjižničarskih novic

NARODNA IN
UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA